

Deprem Eğitimi El Kitabı

GELECEĞİMİZİ BİRLİKTE KURTARALIM

AKUT
ARAMA KURTARMA DERNEĞİ

Felaket başa gelmeden evvel, koruyucu ve önleyici tedbirleri düşünmek lazımdır.
Geldikten sonra dövünmenin yararı yoktur.

İÇİNDEKİLER:

Deprem Öncesi	8
Plan Yapmak	10
Deprem Öncesi Hazırlık Konuları	12
Genel Acil Durum Hazırlık Konuları	13
Depreme Yönelik Hazırlık Konuları	15
Acil Durum Seti (72 Saatlik Yeterlilik Seti)	19
Özel Malzemeler	19
Bebekler İçin	19
İleri Yaşlılar İçin	20
Engelliler İçin	20
Ev Hayvanları İçin	20
Deprem Riskleri ve Emniyetli Yerler	30
Deprem Sırası	35
Deprem Sonrası	40
Afet Sonrası Psikoloji	49
Tehlike İnceleme Formu	55
Kaynakça	61

HERŞEY AFETE DAYANIKLI BİR TOPLUM İÇİN

AKUT Arama Kurtarma Derneği olarak, “gönüllülük” ve “karşılıksız yardımseverlik” ilkeleriyle 1996 yılından bu yana durup dinlenmeden, Türkiye ve Türk Milleti için çalışıyoruz. Ülke ve insan sevgisi yüksek, sorumluluk duygusu gelişmiş, yurttaşlık bilincine sahip bir avuç dağcı olarak çıktığımız bu yolda, yıllar içerisinde aramıza katılan duyarlı ve nitelikli yeni gönüllülerle birlikte, AKUT’umuz giderek tüm Türkiye’ye yayılan büyük ve güçlü bir aileye dönüşüyor. Yurt sathına yayılmış, bugün için 18 ekibi ve yaklaşık 850 gönüllüsüyle hizmetlerini aralıksız sürdüren ve Şubat 2009 tarihine dek yurt içi ve yurt dışında olmak üzere 500’ün üzerinde arama ve kurtarma çalışmasında 748 insanın hayatının kurtarılmasında ve/veya normal yaşam koşullarına nakledilmesinde aktif görev alan AKUT, ülkemizin gelecek güzel günlerine olan inancını ve güvenini hiçbir zaman yitirmeden çalışmalarını artırarak sürdürmektedir.

Bir arama kurtarma ekibi olarak afetler, kazalar ve acil durumlarda can kaybını en aza indirmek kadar önem verdiğimiz toplum bilinçlendirme çalışmalarımızı da her geçen gün artırarak sürdürüyoruz. Toplumumuzda genel olarak afete hazırlık konularında eksik, yetersiz hatta ölümcül olabilecek yanlış bilinenlerin yaygınlığı hepimizin çok iyi bildiği ve derin bir endişe ile izlediği bir konu. Birlikte yaşamayı öğrenmemiz gereken en önemli sorunlarımızdan biri olan deprem tehlikesine karşı toplumumuzu bilinçlendirmek amacıyla, yıllardır ülkemizin her köşesinde sayısız eğitim, seminer ve bilgi paylaşımı toplantıları düzenledik. Kısıtlı imkanlarımızla hazırladığımız eğitim filmlerini, broşürleri ve kitapçıkları her fırsatta ülkemize yaymaya, insanlarımızla paylaşmaya gayret ettik. Hatta 2004 ve 2008 yıllarında bu amaçla bütün Türkiye’yi iki kez baştan sona dolaştık ve 81 ilimizi tek tek ziyaret ettik.

AKUT olarak bugüne dek gerçekleştirdiğimiz tüm çalışmalarımız bir yana, en çok önem verdiğimiz konuların başında gelen afete dayanıklı bir toplum olmamıza katkıda bulunmak, deprem ve depremle ilgili konularda yanlış bilinenleri düzeltmek ve unutulmaları yeniden hatırlatmak amacıyla hazırladığımız bu kitapçığı elimizden geldiği kadarıyla geniş bir kitleyle paylaşmaya çalışıyoruz, çünkü bilginin ancak paylaşırsa gerçek anlamını ve değerini bulacağına ve sonucu değiştireceğine inanıyoruz.

Onyıllar süren plansızlık, düşüncesizlik ve ciddiyetsizlik nedeniyle, afet ve deprem konularında büyük eksikleri ve zayıf noktaları olan toplumumuzun, bu ve benzeri çabalarla afete dayanıklı bir topluma dönüştürülmesine bir nebze olsun katkıda bulunabilirsek, AKUT ailesi olarak en az kurtardığımız canlar kadar mutlu olacağız. Çünkü biliyoruz ki depremden en az zararla kurtulabilmenin önkoşulu, depreme ve onun meydana getirebileceği zararlara hazırlıklı olmak ve gerekli önlemleri önceden almış olmaktır. Toplumumuz ne kadar hazırlıklı olursa yaşanacak acılar o kadar azalır, arama kurtarma ekiplerine de o kadar az iş düşer.

Afete dönüşen depremlerde ne yazık ki herşey çok zorlaşıyor, deprem için oluşturulmuş resmi kurumlar, yerel ekipler ve sivil toplum kuruluşları yetersiz kalabiliyor. Bu nedenle hepimiz; komşularımızla, muhtarlarımızla, ilgili yerel birimlerimizle iletişim halinde olmalı; çalışmalarını takip etmeli, planlar yapmalı, eğitimlere, tatbikatlara katılmalı ve gerekli önlemleri almalıyız. İlk yardım eğitimi almak, küçük yangınlara müdahale etmeyi öğrenmek, evimizde, işyerimizde önlemler almak ve deprem öncesinde bütün bunları planlamış olmak çok önemli. Her konuda olduğu gibi, deprem zararlarına karşı da bilgimizi paylaşmak, gücümüzü birleştirmek ve önceden hazırlıklı olmak, deprem sırasında ve sonrasında bir çok hayatın kurtulmasını sağlayacaktır. Daha güvenli ve sağlıklı bir gelecek için elinizde tuttuğunuz bu çalışmanın verdiği mesajları lütfen dikkatle okuyun, okutun, öğrenin, öğretin ve depremlerde yaşadığımız acıları, kayıpları unutmayın, unutturmayın.

Toplum bilinçlendirme çalışmalarımız çerçevesinde hazırladığımız bu eğitim kitapçığını www.akut.org.tr/images/yayinlarimiz/depremel-kitabi_download.pdf internet bağlantısından da PDF formatında indirebilir, çoğaltabilir ve paylaşabilirsiniz. Bu konuda birlikte neler yapabileceğimizi değerlendirmek için lütfen derneğimizle irtibat kurunuz.

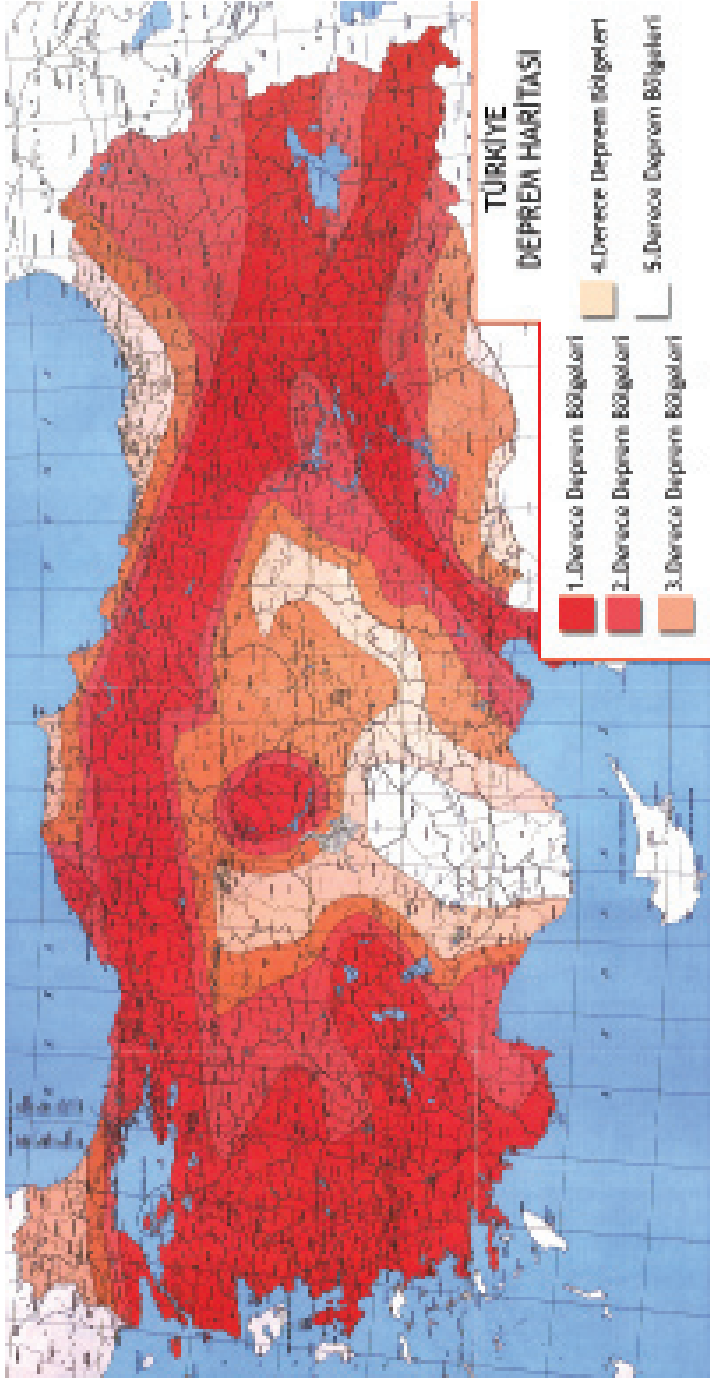
Saygılarımızla,

Ali Nasuh Mahruki

AKUT

Yönetim Kurulu Başkanı

TÜRKİYE DEPREM HARİTASI

Ülkemizin %95'i deprem riski taşımaktadır. Yerleşim alanlarının dolayısıyla nüfusun çoğunluğunun deprem bölgesinde bulunması, çarpık yapılaşma, toplumun bu konuda yeterli bilince ve bilgiye sahip olmaması, ülkemizde meydana gelen depremlerde can ve mal kaybının büyük boyutlarda olmasına sebep olmaktadır

Bu doğrultuda toplumsal bilinci artırmak ve olası bir depremden en az zararla kurtulmak için kişilerin deprem eğitimi alması çok önemlidir.

Lütfen bu kitabı okuyun, gerekli önlemleri alın ve öğrendiklerinizi ailenizle birlikte belirli aralıklarla uygulayın.

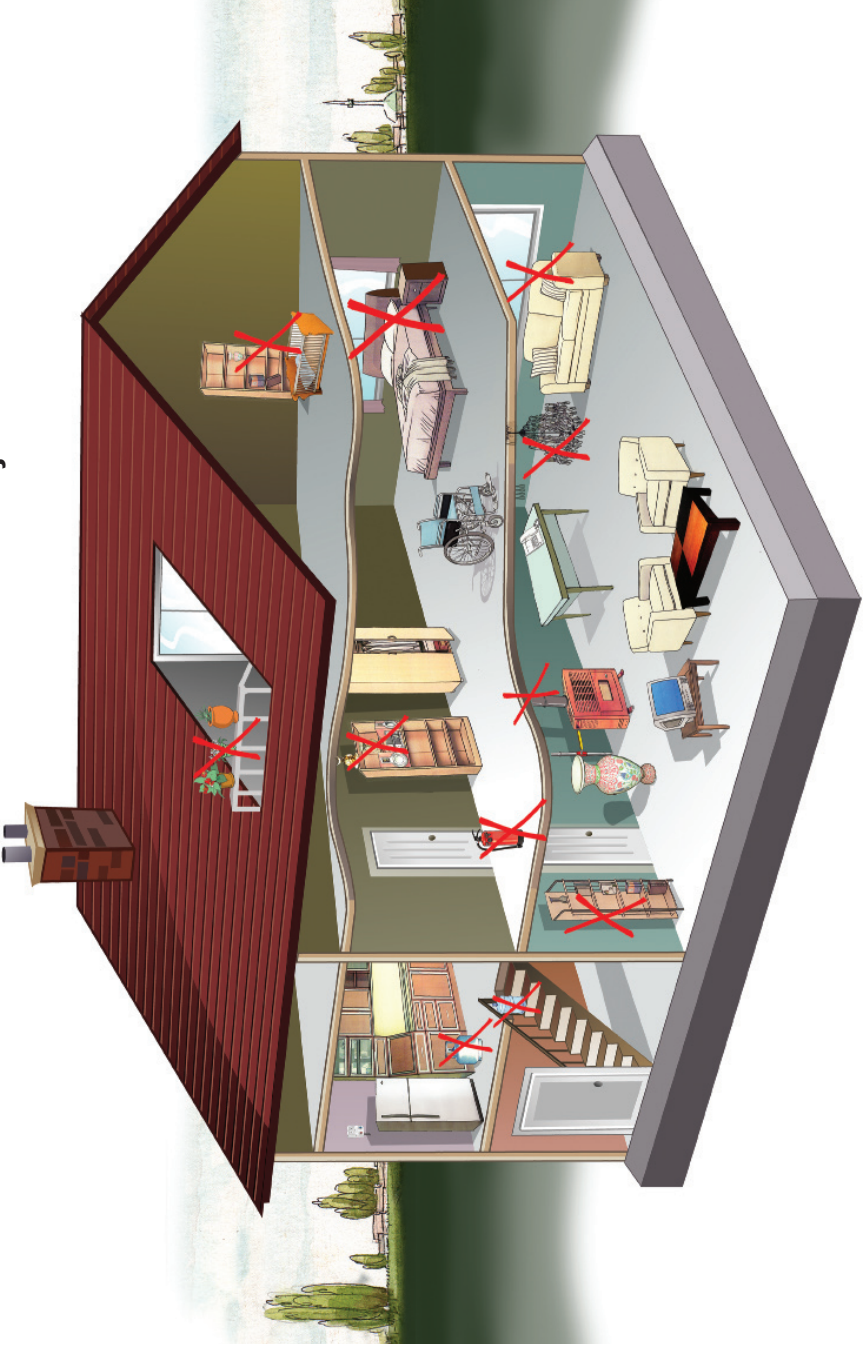
Kitabımızda depreme eğitimini üç ana başlıkta inceleyeceğiz, sırasıyla;

1.DEPREM ÖNCESİ

2.DEPREM SIRASI

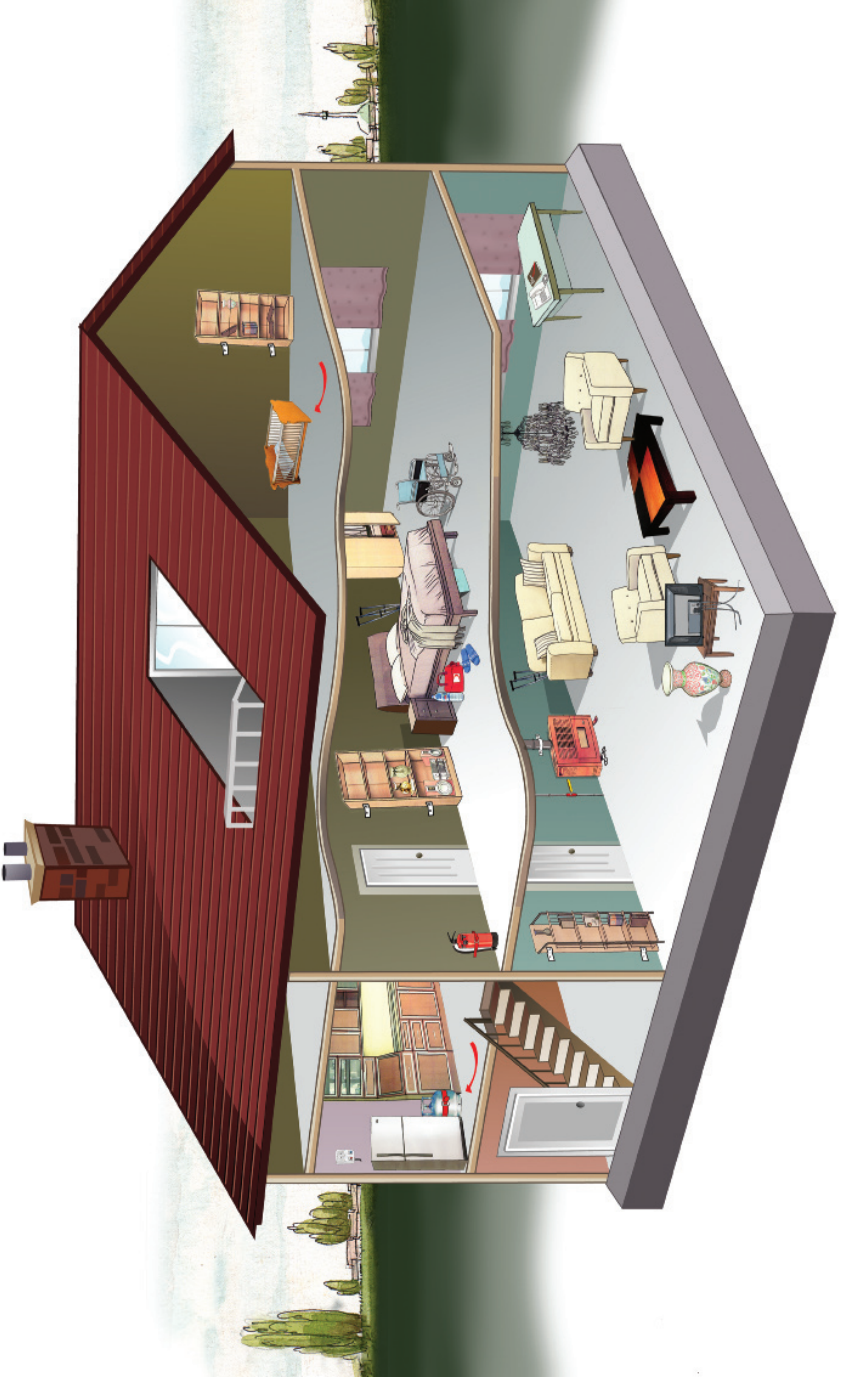
3.DEPREM SONRASI

DEPREM ÖNCESİ YANLIŞLAR

DEPREM ÖNCESİ DOĞRULAR

1. DEPREM ÖNCESİ

‘Deprem Öncesi’ başlığı altında iki kısım yer almaktadır:

A- PLAN YAPMAK: “Depremlerin sebep olacağı zararlara karşı; depremin öncesi, sırası ve sonrasını kapsayan bir plan nasıl hazırlanır?” sorusunun cevabını vermeyi hedeflemekteyiz.

B- DEPREM ÖNCESİ HAZIRLIK KONULARI: “Deprem öncesinde alınması gereken önlemleri” detaylı olarak inceleyeceğiz.

A- PLAN YAPMAK

Depremden zarar görmeden ya da en az zararla kurtulmak için, deprem öncesinde hazırlık yapmak şarttır. Deprem hazırlığının temeli; depremin öncesi, sırası ve sonrasındaki tüm uygulamaların planlanmasıdır.

Yer altında gerçekleşen, birçok kez nasıl ve niye olduğunu tam ve net bir şekilde gözümüzün önüne getiremediğimiz “depreme” karşı “plan yapmak” bize karmaşık ve zor bir iş gibi görünebilir. Oysa birçok planlama uygulaması gibi, konuyu temel parçalarına ayırıp tek tek değerlendirmek, karmaşıklığı giderecektir.

Planlama konusundaki bazı söylemler, “depremin etkilerinden korunmak amacıyla plan yapma” yöntemleri hakkında bize ipuçları sağlayabilirler:

- İdare eder bir plan, plansızlıktan iyidir,
- “Bugünün” idare eder/ iyi planı, “yarının” ideal planından iyidir,

- Yarının “ideal” planı, bugünün “iyi” planı geliştirilerek hazırlanır.

- Yarın artık bugünse ve hala bir planımız yoksa ya da mevcut planımızı geliştirmek için çaba harcamıyorsak, amacımızı unuttuk demektir.

- Amacımızı unuttuysak, suçlayacak kendimizden başka kimse yoktur.

Ailemizi depremin neden olabileceği tehditlere karşı korumak amacıyla plan yapmaya başlamanın en kolay yolu;

1- Önce temel soruları sormak ve cevaplara göre mevcut durumu inceleyerek risk ve tehlikeleri saptamak,

2- Ortaya çıkan tehdit ve risklere göre, olası hasar ve zararı yok edecek ya da azaltacak önlemleri almak, deprem anında yapılması gerekenleri kapsayan bir plan yaparak bunu tüm ailemizle paylaşmak ve hayata geçirmektir.

“Depremin etkilerinden korunmak amacıyla önceden plan yapmak, ailemizde kimlerin, ne zaman, nerede, nasıl davranacağını belirlemek depreme hazırlanmanın en temel yöntemidir”

Evimizde Tehlike ve Risk Tespiti

Evimizde inceleme yapmadan önce temel soruların sorulması ile başlar:

1. Yaşadığımız yer (coğrafya) deprem riski taşıyor mu?
2. Deprem bizlere ne şekilde zarar verebilir?

A) Yapısal hasarlar; binaların deprem etkisiyle hasar almaları, çökmeleri ve bizlere zarar vermesi gibi.

B) Yapısal olmayan hasarlar; depremin etkisiyle devrilen eşyaların bizlere verdiği zararlar, şehir şebeke ve bina tesisatlarına verdiği zararlar ve bu nedenle yangın çıkması, elektrik çarpması ya da evlerdeki tehlikeli maddelerin zarara sebep olması gibi.

C) Alt yapı hasarları; yolların hasarı nedeniyle ulaşımın aksaması, iletişim sisteminin aksaması nedeniyle haberleşememe, kamu hizmetlerinin aksaması gibi.

3. Deprem başka hangi tehlikeleri tetikleyebilir?

Deprem birçok tehlike için tetikleyici olabilir. Bazı örnekler;

Artçıl depremler

Yangın

Tehlikeli Madde Kazası

Elektrik çarpması

Tsunami

Heyelan

Çığ

4. Depremden sonra hemen yardım gelmemesi söz konusu olabilir mi?

-Olabilir. Depremi geniş bir bölgeyi etkilemesi ve büyük zarar vermesi halinde mevcut müdahale kaynaklarının yetersiz kalması ile olay afete dönüşebilir. Bu durumda 72 saat için yardım gelememesi söz konusu olabilir.

Kitabımızın sonunda bulunan TEHLİKE İNCELEME FORMUNU cevaplayarak (tehlike avı yaparak), bahsettiğimiz risklerden hangilerinin bizi tehdit ettiğini tespit edelim.

Planı Hazırlamak

Tehlikeler tespit edildikten sonra, depremin bize verebileceği zararı yok etmek ya da azaltmak için alınması gereken önlemleri deprem sırası ve sonrasında yapılması gerekenleri içeren bir plan hazırlanmalıdır. Temel hedef, planın tüm aile üyeleri ile tartışılarak oluşturulması, daha sonra düzenli aralıklarla eksikliklerin tespit edilerek planın geliştirilmesidir. Bu planı TEHLİKE İNCELEME FORMUNU kullanarak kontrol edebilirsiniz.

B- DEPREM ÖNCESİ HAZIRLIK KONULARI

1. kısımda incelenen planlama çalışmasında, mevcut riskler ile zayıf olduğumuz noktalar tespit edilmiş bunlara karşı yapılması gereken uygulama ve hazırlıklar genel olarak saptanmıştı.

2. Kısım ise temel olarak, planlama içerisinde yapılması amaçlanan geliştirmelerin hangi konuları kapsayabileceği ile ilgili genel bir listeden oluşmaktadır. Bu kısım öncelikle iki temel başlık altında incelenmektedir:

- Genel Acil Durum Hazırlık Konuları: Karşılaşılabilecek birçok acil durumda ihtiyaç duyabileceğimiz temel hazırlık konularını içerir. Depremler burada belirtilen acil durumların bir kısmını ya da tümünü bir arada yaratabilir.

- Depreme Yönelik Hazırlık Konuları: Genel risklere ek olarak, özellikle depremlerin salınım hareketi sonucunda oluşan, yapısal ve yapısal olmayan hasarlarına yönelik önlemleri içermektedir. Deprem sırası ve sonrası için depremden önce yapılması gereken hazırlıklar ile çocuklar, yaşlılar, engelliler, dilimizi konuşamayan yabancılar, ev ve çiftlik hayvanları ile ilgili konular da bu başlık altında özetlenmiştir.

Genel Acil Durum Hazırlık Konuları

Deprem; günlük yaşamımızda karşılaşabileceğimiz; yaralanma veya ölümlle sonuçlanabilen yangın, trafik kazası vb. birçok acil durumdan farklı bir tehdit değildir. Aksine, sallanma hareketinin sonucunda binalarımızı yıkabildiği gibi, günlük yaşamımızda karşılaşabileceğimiz acil durumların birçoğunu oluşturarak aynı anda yaşanmasına neden olabilir. Bu nedenle depreme hazırlanmak, genel acil durumlara hazırlanmayı da kapsar. Başka bir deyişle; belki deprem sırasında ne yapacağımızı biliyor ve doğru davranıyoruzdur ancak eğer ilk yardım bilmiyorsak, yakınlarımız, deprem sırasında yaralandığında yetersiz kalabiliriz. Onlara yardımcı olamamız, hazırlığımızın yetersiz olduğu anlamına gelecektir.

Aşağıda, deprem tehdidine hazırlanırken göz önüne almamız gereken bazı genel acil durum hazırlıkları listelenmiş ve bu uygulamaların hangi acil durumlarda gerekli olabileceği

parantez içinde belirtilmiştir:

1. Acil durumlarda ihtiyaç duyacağımız telefon numaralarını, telefonların yanına koymalı, cep telefonlarına kaydetmeliyiz.

İtfaiye:	110	Zehir Danışma:	114
Acil Sağlık:	112	Gaz Arıza:	187
Polis:	155	Orman Yangını:	177
Jandarma:	156	AKUT:	(0212) 217 0410

2. Kırılarak bizlere zarar verebilecek pencerelerin, gerekmedikçe tül ve perdelerini kapalı tutmak, mümkünse camları filmle kaplamak, evde terlik kullanmak, yatak kenarında terlik bulundurmak gibi önlemler almalıyız. Deprem tehdidi altındaki bazı ülkelerde kullanılan yöntemlerden biri, yatağın ayaklarından birine, içinde yedek terlik, fener, pil, düdük ve su bulunan naylon bir torbayı bağlamaktır.

3. İlk Yardım eğitimi almalı, ev, işyeri ve araçlarımızda ihtiyaç duyabileceğimiz ilk yardım malzemelerini bulundurmalıyız. Tüm acil durumlar için evlerimizde bulundurabileceğimiz temel ilk yardım malzemelerini eczanelerden temin edebiliriz.

4. Temel yangın müdahalesini öğrenmeli, yangın tahliye yollarını saptamalı ve açık tutulmalarını sağlamalıyız. Ayrıca tahliye sonrasında aile fertlerinin dışarda buluşacağı “buluşma noktası” tespit etmeliyiz. Tarih boyunca birçok deprem, ocakları, sobaları devirerek, gaz borularını kırarak, yangınlara sebep olmuştur. Yangını depremin bir parçası olarak kabul etmeli ve eğitim almalıyız. Yangın söndürme malzemelerini temin etmeli ve kullanmayı öğrenmeliyiz.

5. Evimizde bulunan elektrik, su, gaz gibi tüm tesisatların yerlerini ve açma kapama pozisyonlarını öğrenmeliyiz. Ayrıca yine evimizde bulunan ve özellikleri gereği kaza sonucu bizlere

zarar verebilecek tehlikeli maddeleri (ilaç, boya, tiner, tuz ruhu, çamaşır suyu vb.) kontrol altında tutmalıyız. Bu tür malzemelerin tehlikeli özellikleri üzerlerindeki etiketlerde belirtilmiştir. Tehlikeli maddelerin kontrol altına alınması ile ilgili temel uygulamalar S.İ.Y.A. kısaltması ile ifade edilir.

“S” Sınırlayın - İhtiyacınızdan fazlasını bulundurmayın

“İ” İzole edin - Herkesin kolaylıkla erişemeyeceği, kontrol edebileceğiniz bir yerde saklayın,

“Y” Yok Edin - Kullandığınız tehlikeli maddelerin artanlarını ihtiyaç duyan başkalarına verin ya da uygun şekilde imha edin, gereksiz yere biriktirmeyin,

“A” Ayırın - Bir arada olması halinde risk yaratacak tehlikeli maddeleri ayrı yerlerde saklayın (örneğin tuz ruhu ve çamaşır suyu).

6. Bulduğumuz yerde aşağıda belirtilen tehditlerin olması halinde planlamaya dahil edilmelidir. “Deprem tetikleyebileceği yangın, tehlikeli madde kazası, elektrik çarpması, heyelan, çığ, tsunami gibi tehlikelere karşı da hazırlık yapmamız gereklidir.”

Depreme Yönelik Hazırlık Konuları

1. Yapı Konuları (Yapısal Tehlikeler)

“Olası bir deprem sırasında yapıların yıkılması sonucunda doğabilecek can kaybı ve yaralanmaları en aza indirecek en temel konu; inşaat yönetmeliklerine uygun yapılarda yaşamaktır.”

“İnşaat yönetmeliklerine uygun yapılmış yapılar, olası depremlerde hasar alabilirler ancak yıkılmazlar.”

İnşaat yönetmeliklerine uygun yapılmamış bir binanın olası bir depremde yıkılıp yıkılmayacağına dair hiç kimse, hiç bir koşulda teminat veremez. Bu nedenle;

A. Oturduğumuz ya da taşınacağımız binaların inşaat yönetmeliklerine uygun yapı olup yapılmadığını öğrenmeliyiz. Eskiden inşa edilmiş yapıların, deprem yönetmeliğine uygunluğu test-

lerle anlaşılmaktadır (gözle anlaşılabilir). Yapının yönetmeliğe uygun olmadığına anlaşılması halinde, yeniden yapma ya da güçlendirme yoluna gitmemiz hayati önem taşır.

B. Yapacağımız yeni binaları inşaat yönetmeliğine uygun yapmalıyız.

2. Mobilya, Ev Eşyaları, Tesisatlar (Yapısal Olmayan Tehlikeler)

17 Ağustos 1999 depremi sonrasında Boğaziçi Üniversitesi tarafından yapılan araştırmada; deprem sırasındaki can kayıplarının %3'ünün ve yaralanmaların %50'sinin eşyaların devrilmesi, cam kırılmaları ya da tesisatlarda gerçekleşen sorunlardan kaynaklandığı bildirilmiştir. Bu doğrultuda aşağıda önerilen hazırlık uygulamalarını gerçekleştirmeliyiz:

A. Yatak ve oturma gruplarını (koltuk, kanepeler, çekyat vb.), cam kenarlarından ve üzerimize devrilebilecek cisimlerden uzakta konumlandırmalıyız.

B. Ağır cisimleri, dolapların alçak raflarına yerleştirilmelidir (evdeki en kısa boylu ferden baş yüksekliğinin altına).

C. Dolap, kütüphane, mutfak dolabı gibi yüksek mobilyalar ile beyaz eşyaları arkasındaki duvara sabitlememiz deprem anında devrilmelerini engelleyecektir. Tüm sabitleme işlemleri sırasında çivi yerine vida ve dübel, resim asmada ise kancalı vida ve dübel kullanmalıyız.

D. Eşyalar dolapların içinden düşerek zarar verebilirler. Kapaklı dolaplarda tekne ve karavanlar için üretilen dolap kulpları gibi kilitli kulplar bulunması (tutaç), eşyaların dökülmesini ve zarar vermesini engelleyecektir.

E. Basınçlı gaz içeren tüm tüpleri (LPG mutfak tüpü, oksijen tüpü vb.) istediğimizde rahatça sökebilecek ancak kazayla

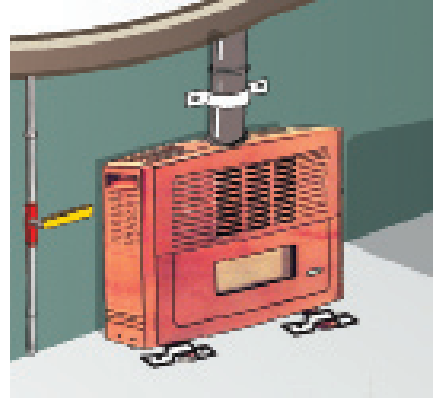
açılmayacak şekilde duvara sabitlememiz gerekmektedir.

F. Sobaları yere, borularını ise tavan ve duvarlara sıkıca sabitlememiz, bir deprem sırasında devrilerek yangına ve gaz zehirlenmesine neden olmalarını engelleyecektir.

G. Tavanda avize olarak nispeten hafif ve zor kırılan modelleri tercih etmemiz gerekmektedir. Doğru şekilde dübel ve çengel vida ile monte etmemiz halinde bunların düşme riskini azaltabiliriz.

H. Pencerelerin dışına herhangi bir sabitleme olmaksızın konulan saksı gibi malzemeler, bir deprem sırasında düşerek, aşağıda bulunan kişilere zarar verebilir. Bu nedenle pencere dışına aşağıya düşebilecek malzemeleri koymamalı ya da koyduklarımızı sabitlemeliyiz.

İ. İşyerlerindeki bilgisayarların kasalarını yer seviyesinde tutmamız ve masa üzerindeki monitörleri sabitlememiz, olası maddi hasarın azalmasına yardımcı olacaktır.

3. Deprem Sırasına Yönelik Hazırlıklar

A. Farklı ortamlarda (ev, işyeri, okul, trafik, açık alan, deniz kenarı vb.) depreme yakalanılması halinde yapılacakların belirlenmesi ve tüm aile üyelerince paylaşılması,

B. Deprem sırasında yapılması tavsiye edilen Yat/Çök - Kapan/Korun- Tutun uygulaması için evin tüm odalarında en emniyetli yerlerin tespit edilmesi,

C. Belirlenen maddelerin tüm aile üyeleri tarafından tatbikatla uygulanması (bu tür tatbikatlar için genel olarak 6 aylık periyodlar önerilmektedir).

4. Deprem Sonrasına Yönelik Hazırlıklar

A. Aynı ya da farklı ortamlarda depreme yakalanan aile fertleri depremden hemen sonra neler yapacağını ve evin yakınında buluşacakları park gibi açık alan bir yerin belirlenmesi, bu bilgilerin tüm aile üyelerince paylaşılması önemlidir.

B. Yaşanan depremin ardından belli bir süre için yaşamımızı, oluşturulacak çadır kentlerde sürdürmemiz söz konusu olabilir. Bu duruma hazırlıklı olmak yararlı olacaktır. Yaşadığımız belediye sınırları içerisinde, bir afetin sonrasında halkın toplanması ve çadır kentler oluşturulması amacıyla saptanmış yerleri öğrenmeliyiz. Bu bölgeler, evin yakınındaki “buluşma noktasının” kullanılmaması halinde, “2. buluşma noktası” olarak da kullanılabilir.

C. Özellikle büyük kentlerimizdeki yerel belediyeler, afet sonrasında acil durum müdahale araçlarının kapalı yollar sebebiyle müdahaleye geç kalmamaları için “acil durum yolları” saptamışlardır. Bu yollarda trafik, afet sonrasında normal araçlara kapatılabilir. Bu durumda acil durum yollarını bilmek, araç kullanmamızın gerekli olması halinde alternatif güzergahları saptamamıza yardımcı olacaktır.

D. Aynı anda çok sayıda kişinin yakınlarından haber almak amacıyla telefon etmeye çalışması sonucu hatlar kilitlendiğinden; depremin ardından gerçekten gerekli olmadıkça telefonlar meşgul edilmemelidir. Bu durumda uzakta yaşayan bir tanıdık “irtibat kişisi” olarak saptanmalıdır. Depremin hemen ardından uzaktaki bu kişi aranarak durum kısaca anlatılmalıdır. Hakkımızda bilgi edinmek isteyen yakınlarımız, bu kişiyi arayarak durumumuzu öğrenebilirler. Bu uygulamanın ön koşulu; irtibat kişinin isim ve numaralarının tüm yakınlarımıza önceden aktarılmasıdır.

E. Depremiñ bir afet oluşturması halinde 72 saat yardım gelmeyebilir, hazırlıklı olmalı ve su, barınma ve beslenme gibi temel ihtiyaçlarımıza yönelik acil durum setini tüm ailenin bildiği bir yerde hazır bulundurmalıyız.

Acil Durum Seti (72 Saatlik Yeterlilik Seti)

- Su.
- Yiyecek. Kolay bozulmayacak (konne vb.),
- İlk Yardım Seti (eczanelerde satılmaktadır),
- Pili radyo ve yedek pilleri,
- El feneri (yedek pil ve ampulleri ile),
- Battaniye,
- Nakit para,
- Kibrit / çakmak,
- Kalem, kağıt,
- Dödük,
- Hijyenik ped v.b. ,
- Sigorta poliçeleri, bonolar, hisse senetleri, kontratlar, senetler v.b. ,
- Pasaportlar, sigorta kartları, doktor kayıtları v.b. ,
- Değerli ev eşyalarının envanteri, önemli telefon numaraları.

Özel Malzemeler:

Bebekler için

- Mama,
- Bebek bezi,
- Biberon,
- İlaçlar,
- Yedek giyecek,
- Sahip olduğu rahatsızlıklar, kullanılan ilaçlar, alerjiler, ihtiyaç duyulan özel ekipman ve protezler ile doktor, aile iletişim ve adres bilgilerini kapsayan, tüm acil durum bilgilerinin yer aldığı bir kart hazırlamalıyız.

Çocuklar İçin Acil Durum Kartı

Adı, Soyadı :
Adres :
Tel :
Sağlık Problemleri :
Düzenli Kullanması :
Gereken İlaçlar :
Alerjileri :

Yaşlılar ve Engelliler İçin Acil Durum Kartı

Adı, Soyadı :
Adres :
Tel :
Fiziksel Engeli :
Sağlık Problemleri :
Düzenli Kullanması
Gerekten İlaçlar :
Alerjileri :
İhtiyaç Duyduğu Özel Ekipman
ve Protezler :

İleri Yaşlılar için

- İlaçları
- Sahip olduğu rahatsızlıklar, alerjiler, ihtiyaç duyulan özel ekipman ve protezler ile doktor, aile iletişim ve adres bilgilerini kapsayan tüm acil durum bilgilerinin yer aldığı bir kart hazırlamalıyız.

Engelliler için

- İlaçları,
- Fiziksel engeli, sahip olduğu rahatsızlıklar, alerjiler, ihtiyaç duyulan özel ekipman ve protezler ile doktor, aile iletişim ve adres bilgilerini kapsayan, tüm acil durum bilgilerinin yer aldığı bir kart hazırlamalıyız.

Ev hayvanları için

- Veteriner bilgileri, aşı kayıtları, ilaçlar, ilk yardım malzemeleri,
- Tasma ve sevk kayışı,
- Ev hayvanınızın güncel bir fotoğrafı.

F. Deprem sonrasında yaşamın normale dönmesi ve maddi hasarın giderilmesi için, DASK (Doğal Afetler Sigorta Kurumu) tarafından düzenlenen “zorunlu deprem sigortası” yaptırmalıyız.

G. Deprem sonrasında dışarıdan haber alabilmek için en uygun araç, pille çalışan bir radyodur.

H. Deprem sonrasında evimizi süresiz olarak terk etmemiz söz konusu olabilir. Böyle bir durumda daha sonra ihtiyaç duyabileceğimiz özel belge ve dökümanlarımızı yanımıza kolayca alabilmek için en azından birer kopyasını hazırlamamız yararlı olacaktır. Nüfus sureti, ikametgah, tapu, sigorta belgeleri, hesap cüzdanı, bir miktar nakit para, ATM, kredi kartı gibi belgelere ihtiyaç duymamız söz konusu olabilir.

5. Özel Koşullar

Bebekler ve Yeni Yürümeye Başlayan Çocuklar:

Bu yaş grubundaki çocukların deprem sırasında zarar görmelerini engellemek için, yapılacak en önemli uygulamalar, çocuk odasının ve çevresinin düzenlenmesine bağlıdır.

a. Yukarıda belirtilen acil durum setine bu yaş grubu çocukların ihtiyaç duyabileceği malzemeler eklenmelidir. Ayrıca özel bir ilaç kullanımının söz konusu olduğu hallerde bu ilaçlar bir deprem sonrasında kolaylıkla ulaşılabilecek bir yerde tutulmalıdır.

b. Kırılma, devrilme ya da eşya düşmesi gibi risklerden korunmak amacıyla; beşik ya da bebek yatakları, pencerelerden, sabitlenmemiş yüksek dolap ve raflardan uzağa yerleştirilmelidir.

c. Deprem sonrası hızlı tahliye ihtiyacının belirmesi olasılığına karşı, bebek arabası gibi malzemelerin her an için kolay ulaşılabilir bir noktada saklanması önerilmektedir.

d. Çocuklarımızın deprem sırasındaki sarsıntıdan zarar görmesini engellemek için, beşik ya da bebek yataklarının kenarına tampon görevi görecek yastık vb. malzemeler konulması önerilmektedir. Bu tür tamponlar, kenarı alçak bir yatağın söz konusu olduğu hallerde yataktan düşmeyi engelleyecektir.

e. Kitap, bardak vb. malzemelerin düşmesi, dökülmesi, bebekler için yaşamsal tehdit oluşturabilir. Bu nedenle tüm kapaklı dolaplarda kilitli kulp ya da açık kitap raflarının önünde gergi ipi kullanılması gerekmektedir.

Okul Öncesi ve Okul Çağı Çocukları:

Yaklaşık üç yaşına gelmiş bir çocuk, depremin ne olduğunu ve ona hazırlanmak için neler yapılması gerektiğini anlayabilir. Depremlerin nasıl gerçekleştiği, bizleri nasıl etkileyebileceği gibi konuları, onun anlayabileceği bir dilde anlatmamız gerekir. Ayrıca bu yaşa gelmiş çocuklar, aile içerisinde depreme yönelik olan tartışma ve planlama çalışmalarına dahil edilmelidir. Çocukların yapılacak uygulamaları unutmamaları ve tehlikeye karşı refleks oluşturabilmeleri için tatbikatların yaklaşık altı ayda bir tekrar edilmesi gerekmektedir.

a. Çocuklara, evin her odasındaki en emniyetli yerler gösterilmelidir. Ayrıca evin tüm çıkışlarının bilinmesi (acil durum çıkışları vb.), deprem sonrası tahliye için önem taşımaktadır.

b. “Yat/Çök- Korun/ Kapan- Tutun” hareketi, tespit edilen emniyetli yerlerde çocuklara uygulamalı olarak gösterilmelidir.

c. Çocuklara farklı mekanlarda yaşanabilecek depremlerde ne şekilde davranmaları gerektiği öğretilmelidir (farklı binalar, açık alan, deniz kenarı vb.). Okuldaki davranışlar, öğretmenlerce gösterilmekte ve tatbikatlar yapılmaktadır. Çocuk anaokuluna gidiyor ise, okulunda depreme yönelik eğitim yapıldığından emin olunmalıdır.

d. Üzerinde çocuğun adı, soyadı, adresi, acil bir durum için iletişim bilgileri ve eğer varsa sağlık problemleri yazılı olan acil durum kartları hazırlanmalıdır. Bu kartlar çocukların üzerinde bulunmalı ve gerektikçe güncellenmelidir.

e. Küçük çocukların, olası bir deprem sonrasında gaz vanalarını ya da ocağı kapatmaları beklenmemelidir. Ancak gaz kokusunu tanımaları ve böyle bir koku aldıklarında, durumu yetişkinlere söylemelerinin çok önemli olduğu mutlaka öğretilmelidir.

Yaşlılar:

1. Yaşlılara, evin her odasındaki en emniyetli yerler gösterilmeli ve deprem sırasındaki uygun davranışlar öğretilmelidir.

2. Evin tüm çıkışlarının yaşlılara öğretilmesi (acil durum çıkışları vb.), deprem sonrası tahliye için büyük önem taşımaktadır.

3. Yaşlı veya yürüme zorluğu çeken aile büyüklerimizin her an için hızlı ve dinamik hareket etmeleri beklenemez. Bu nedenle deprem sırasında sığınılacak emniyetli yerler ile deprem sonrasındaki tahliye yollarının her an için ulaşılabilir ve açık tutulduğundan emin olunması gerekmektedir.

4. Yaşam destek sistemleri ile ilgili tüm malzemeler (oksijen tüpü vb.) duvara sabitlenmelidir.

5. Aile büyüğümüzün tüm gerekli bilgilerini kapsayan bir acil durum kartını sürekli olarak yanında bulundurması, iletişim kurmasını kolaylaştıracaktır (sahip olduğu rahatsızlıklar, kullandığı ilaçlar, alerjiler, ihtiyaç duyduğu özel ekipman ve protezler, doktor, aile iletişim ve adres bilgileri vb.).

6. Aile büyüğümüzün, eğer var ise “yürüyüş destek malzemesi”ni (baston vb.) her an için yakınında bulundurmasına özen gösterilmelidir. Ayrıca yedek yürüyüş destek malzemelerinin temin edilerek farklı odalarda bulundurulması da yararlı olacaktır.

7. Yaşlıların her an için sesini duyurması mümkün olmayabilir. Bu nedenle gıysi cebinde veya yakınında bir yerde düdük bulundurması önerilir.

8. Özellikle yalnız yaşayan yaşlılar için önemli bir konu, acil durumlarda güvenilebilir desteğe sahip olmalarıdır. Bu durumda; deprem sonrasında onları kontrol edecek, güvendikleri en az iki kişi tespit edilmelidir. Bu kişilere;

- Yaşlıların özel ihtiyaçlarının giderilmesine yardımcı olmaları,

- Acil durum tıbbi malzeme ve ilaçlarının nerelerde olduğunun ve ne şekilde kullanıldığının anlatılması,

- Evin yedek anahtarının verilmesi yararlı olacaktır.

Fiziksel Engelliler:

Engelli aile üyelerinin bir acil durum ya da afette zarar görmemesi ya da en az zararla tehlikeden kurtulması için, yaşama ve çalışma alanlarını onların ihtiyaçlarına göre düzenleyin.

a. Bulduğunuz ilin, Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'nden "Özürlü Kimlik Kartı"nı temin edin ve bir kopyasını sürekli yanınızda bulundurun. Bu kartın ikinci bir kopyasını da acil durum setindeki önemli evrakların arasına koyun.

b. Engelli aile üyemiz için; fiziksel engeli, sahip olduğu rahatsızlıklar, kullanılan ilaçlar, alerjiler, ihtiyaç duyulan özel ekipman ve protezler ile doktor, aile iletişim ve adres bilgilerini kapsayan bir acil durum kartı hazırlayın ve sürekli olarak yanında buldurmasına özen

gösterin. Bu kart olası bir acil durumda temel tıbbi bilgilerin teminini ve iletişim kurulmasını kolaylaştıracaktır

c. Deprem sırasında sığınılacak emniyetli yerler ile sonrasındaki tahliye yollarının her an için ulaşılabilir ve açık tutulduğundan emin olun.

d. Evde, her odada bulunan emniyetli yerleri belirleyin. Farklı ortamlarda (ev, işyeri, okul, trafik, açık alan, deniz kenarı vb.) depreme yakalanılması halinde engelli aile üyelerimizin uygulayacakları davranış şekillerini uygulamalı olarak tatbik edin.

e. Acil durum setine kullanılan özel ilaçları ekleyin.

f. Engelli aile üyemizin yatağının yanında ve kullanıyor olması halinde tekerlekli sandalyesinin arkasında yedek bir acil durum seti bulunmasını sağlayın.

g. Engelli aile üyemizin "protez/ yürüyüş destek malzemesi" kullanıyor olması halinde bunları her an yanında

bulundurmasına özen gösterin. Ayrıca yedek yürüyüş destek malzemelerinin temin edilebiliyorsa farklı odalarda bulundurulması da söz konusu olabilir.

h. Tüm odalara ışıldak konması genel olarak tavsiye edilen bir uygulamadır. Bu ışıklar normal koşullar altında elektriğe bağlı olarak tutulup şarj olmakta, elektriklerin kesilmesi halinde ise pil ömrüne bağlı olarak 4-6 saate kadar ışık sağlayabilmektedir. Bu tür cihazlarla ilgili dikkat edilmesi gereken temel konu; herhangi bir gaz kaçağının söz konusu olduğu hallerde rahatlıkla elle kapatılabilecekleri bir yerde muhafaza edilmeleridir. Elektrikli cihazlar kıvılcım üreterek, gaz kaçağı olan koşullarda yangına sebep olabilirler.

i. Özellikle hareketleri kısıtlanmış şekilde mahsur kalması halinde engelli aile üyemizin bulunduğu yerden sesini duyurması mümkün olmayabilir. Bu nedenle giysi cebinde bir düdük bulundurmalıdır.

j. Yalnız yaşayan fiziksel engelliler için önemli bir konu, acil durumlarda güvenilebilir desteğe sahip olmalarıdır. Bu durumda; bir deprem sonrasında sizi kontrol edecek, güvendiğiniz iki kişiyi tespit edin. Bu kişilere özel ihtiyaçlarınızı, acil durum tıbbi malzeme ve ilaçlarınızın nerelerde bulunduğunu ve ne şekilde kullanıldığını anlatın ve evinizin yedek anahtarını verin.

Yabancılar:

a. Dilimizi konuşamayan yabancı misafirlerimiz için, herhangi bir acil durumda irtibat kurmalarına yardımcı olmak amacıyla, üzerinde iletişim ve adres bilgileri, sağlık konuları, kullandıkları ilaçlar ve alerji bilgileri ile ülkelerinin büyükelçilik telefon numaralarının da bulunduğu bir acil durum iletişim kartı hazırlamamız, zor zamanlarında onlara yardımcı olacaktır.

b. Yabancı konukların bulunduğu ya da yabancı kişilerin çalıştığı işyerlerindeki acil durum anons sistemleri içinde bu kişilerin dillerinde de anons yapılmalıdır.

Ev Hayvanı Sahipleri:

Türleri ve onlara yakınlığımız ne olursa olsun, evlerimizde beslediğimiz hayvanların canlarından ve sağlıklarından bizlerin sorumlu olduğunı unutmamamız gerekir. Bu, acil durumu ve afete hazırlığı da kapsamaktadır...

a. Ev hayvanımızın ihtiyaçlarını acil durum setine eklemeliyiz. Ayrıca ev hayvanlarının kullandığı ilaçlar, aşı ve veteriner kayıtları,

kimlik gibi malzemeler de bu sete eklenmelidir.

b. Ev hayvanını evimizin içinde belli bir yerde bulunduyor olmamız halinde (kuş kafesi vb.), bu yerin üzerine bir şey devrilmeyeceğinden emin olmalıyız.

c. Evin yedek anahtarının emanet edilebileceği, güvenilen, aynı zamanda ev hayvanıyla birlikteyken rahat olan bir komşu ile görüşerek, eve dönülmesinin mümkün olmadığı koşullarda, ev hayvanı ile ilgilenmesi sağlanmalıdır. Bu kişinin ev hayvanının ihtiyaç duyabileceği malzemelerin yerini bilmesi büyük önem taşır.

d. Kedi ve köpeklerin temel kimlik bilgisini tasma üzerinde, kuşlarınkini ise ayak bileklerinde bulundurun.

e. Ev hayvanının güncel bir fotoğrafını tasma ve sevk kayışını acil durum setinde bulundurun. Bu fotoğrafların, onları diğer hayvanlardan ayırt etmeye yardımcı olacak detayları göstermesine özen gösterin.

f. Akvaryumlar, ağır ve salınımla devrilebilecek malzemelerdir. Bu nedenle deprem riski olan bölgelerde sabitlenmesine ve etrafında elektrik malzemesi bulunmamasına özen gösterin.

GÜVENLİ İÇME SUYU

Güvenli içme suyunun eksikliği öldürücü olabilir. 36 saatten fazla su almayan kişiler; susuzluğun etkilerini hissedeceklerdir. Sağlık sorunu, susuzluğun bariz bir şekilde hissedilmesinden çok

önce başlayacaktır. Vücudumuz yemek eksikliğini çok daha rahat tolere edebilmektedir. Belirli bir miktarda suyun depolanmasıyla açlık hissi, haftaya varan süre için azaltılabilir. Şehrin su rezervuarı (baraj, su bentleri), büyük bir depremin etkilerine açık yapılardır. Alt yapının zarar görmesi durumunda kirli ve atık suların şehir su şebekesine karışması bir deprem sonrasında yaşanabilecek doğal sonuçlardan biridir. Bu nedenle bireylerin temiz içecek suyu bulundurmalarında büyük yarar olacaktır.

“Ne kadar su stoklamalıyım?”

2 litre içmek, 2 litre temizlik olmak üzere kişi başına günlük 4 litre yani 72 saat için 12 litre su stoklanmalıdır. Tüm su rezervinizi serin ve karanlık bir yerde tutun. Ayrıca beton, plastiği bozmak suretiyle suya kimyasal maddeler aktaracağından plastik su kaplarının hepsini ahşap ya da raf üzerinde depolayın.

ACİL DURUM AYDINLATMASI

Bir depremin hemen ardından kibrit, mum ya da gazyağı lambası gibi aydınlatma araçlarını kullanmayın. Artçıl bir sarsıntı, mum ya da gaz lambasını devirebilir ve yangınlara neden olabilir. Bir depremden hemen sonra doğal gaz ya da LPG kaçakları söz konusudur ve herhangi bir alev patlama ya da yanmaya neden olabilir.

- Ev için pille çalışan fener (ek pilleri ve bu pilleri kullanım tarihleri içinde yenilemeyi unutmayın).
- Kişisel kullanım için el feneri.
- Işıldak lambalar (gaz kaçağının etkilemeyeceği açık alanlar için), (cereyan kesilmesi durumunda çalışması için fişte takılı olmalıdır).

- Kimyasal ışık çubukları (emniyetli ışık kaynağıdır).
- Taşınabilir jeneratörler (+ yakıt). Unutmayın; 200 wattlık bir ampul, tüm bir kampa kitap dahi okuyabilecek kadar ışık verecektir. İhtiyacınıza bağlı olarak kendiniz için doğru jeneratörü seçmeye dikkat etmelisiniz.

ACİL DURUM HABERLEŞMESİ TELEFON HABERLEŞMESİ

Büyük bir afetten sonra, normal zamandaki haberleşme kanallarınızdan birçoğu devre dışı kalacaktır. Bir depremin hemen ardından muhtemelen telefonlarınız çalışmayacaktır. Bu durumun birkaç nedeni olabilir; telefon santralleri devre dışı kalabilir, telefon hatları kopabilir ya da santralin ya da telefonların bağlı olduğu elektrikler kesilmiş olabilir.

Telefon hatlarının çalışmamasının diğer bir nedeni de ailelerini, arkadaşlarını merak eden insanların aynı anda telefona sarılmaları ve haber almaya çalışmalarıdır. Bu aşırı yüklenme; telefon santrallerindeki cihazların bozulmasına ve devre dışı kalmasına neden olacaktır. Eğer telefon sisteminin devamlı olarak çalışmasını istiyorsak, telefon aramalarını sınırlamak zorundayız. Bu sorunun çözümü; daha önce de değindiğimiz gibi bulunduğumuz yerden uzakta (başka ilde, bölgede) bir irtibat kişisi belirlemektir. Bu yöntemle; tüm akraba ve arkadaşlarınız, sizinle ilgili olarak bilgi almak için sizi değil, bu kişiyi arayacaklardır.

Uzun mesafe telefon hatları; lokal telefon hatları kadar kolay devre dışı kalmayacaktır. Başka bir deyişle; iki bina yanınızdaki birine telefonla ulaşmadan daha önce; komşu bir şehir ya da bölgeden birine ulaşabileceksiniz.

Bir afetten sonra telefon kulüpleri de haberleşme sağlamak amacıyla kullanılacaktır. Bu telefon servislerinin, yerleşim telefon servislerinden daha önce devreye girmesi söz

konusu olabilir. Telefon hatlarının yoğunluğu sabah çok erken saatlerde ya da gece çok geç saatlerde düşecektir.

Uzun mesafe telefon görüşmesinin, sabahın çok erken saatlerinde ya da gece çok geç saatte yapılması durumunda şansı daha yüksek olacaktır. Şehir dışı irtibat kişisine ulaştığınızda konuşmayı kısa ve hızlı gerçekleştirin. Telefon sistemi her an için devreden çıkabilir. Sizin ne durumda olduğunuzu bildiğiniz aile üyelerinizin sağlığı ve durumu hakkında da bilgi verin, bilgi sahibi olmadığınız aile üyeleri hakkında bilgi aldıktan sonra, birkaç gün içinde telefon edeceğinizi bildirerek telefonu kapatın.

Aşağıdaki şehir dışı irtibat kişisi ile ilgili örnek daha önce Kaliforniya’da yaşanan deprem olaylarında başarılı bir şekilde çalışmıştır.

ACİL DURUM İRTİBAT KİŞİSİ

1. Başka bir şehir veya bölgede yaşayan bir arkadaş ya da akrabanızdan; aileniz için “irtibat kişisi” olmasını talep edin.

2. Bu uygulamanın; afetlerin ardından haberleşmeyi sağlamak için önemli bir konu olduğunu, şehir içi ve dışındaki arkadaş ve akrabaların bu yolla birbirleri hakkındaki bilgilere daha rahat ulaşacağını anlatın.

3. Aynı şekilde bu kişinin bölgesinde bir afet olması durumunda sizin de onun için “irtibat kişisi” olacağınız konusunda mutabakat sağlayın.

4. Tüm akraba ve arkadaşlarınıza belirlediğiniz irtibat kişinin adını ve telefon numaralarını ileterek; bir afet sonrasında sizinle irtibat kurmak isteyenlerin sizi değil, irtibat kişisini aramasını söyleyin.

5. Bu uygulamayı diğer bölge ve illerdeki aile üyelerinize de duyurarak onların da benzer uygulamayı başlatmalarını sağlayın.

CEP TELEFONLARI

Cep telefonlarına aşırı yüklenme santrallerin çalışmaz hale gelmesine neden olabilir. Bundan dolayı yukarıda belirttiğimiz irtibat kişisine ulaşmak daha kolay olacaktır.

AMATÖR TELSİZLER

Amatör telsizler, afetler için en kullanışlı haberleşme malzemeleridir. Amatör telsiz sertifikası alan bireyler tarafından gerçekleştirilen görüşmeler, bir afetin sonrasındaki haberleşme ihtiyacının çözülmesinde önemli katkılar gerçekleştirirler.

DEPREM RİSKLERİ VE EMNİYETLİ YERLER

“Deprem Hareketinin Risk ve Etkileri Nelerdir?”

Deprem sırasında gerçekleşen sarsıntılar, depremin büyüklüğüne bağlı olarak kontrolümüz dışında farklı yönlerde savrulmamıza ve buralardaki cisimlere vurarak zarar görmemize neden olabilirler. Sarsıntı hareketinin bize direkt etkisi budur ancak, depremin en önemli zararları, etrafındaki cisimleri devirerek, binaları yıkarak ya da yangın, tehlikeli madde kazaları gibi diğer riskleri yaratarak indirekt şekilde gerçekleşir.

Depremle ilgili olarak yaşayabileceğimiz hasar türlerini üç başlık altında inceliyoruz:

1- Yapısal Hasarlar:

Binaların yapısal hasar alması (hafif, orta, ağır), kısmen ya da tamamen çökmesi durumunu ifade eder.

2- Yapısal Olmayan Hasarlar:

Eşyaların devrilmesi, gaz, su, elektrik gibi tesisatların zarar görmesi ile yangınların çıkması, tehlikeli madde kazalarının gerçekleşmesi gibi olaylar yapısal olmayan hasarlar başlığı altında incelenir.

3- Altyapı Hasarları:

Kamu tesislerinde gerçekleşen yapısal hasarlar, kamu hizmetlerinin aksaması, iletişimin kesilmesi, ulaşımın aksaması gibi hasarlar altyapı hasarları başlığı altında incelenmektedir.

“Emniyetli Yer Ne Anlama Gelir?”

Emniyetli Yerler; deprem “sirasında” mevcut risklere karşı size en fazla korumayı sağlayan yerleri ifade etmektedir. Bu yerler, yapı özellikleri ve bina içi yerleşim koşullarına göre farklılık gösterebileceğinden, buralarda bulunan bireylerce (bizler tarafından) saptanır.

Bu metin, çeşitli şekillerde belirtilen ve önerilen yerlerin avantaj ve dezavantajlarını açıklayarak, emniyetli yer saptamanız için sizlere kılavuz oluşturma amacını taşımaktadır. Evimizdeki emniyetli yerleri en doğru şekilde kendimiz saptayabiliriz.

Ancak içinde bulunduğumuz binanın inşaat yönetmeliğine uygun olmaması halinde, metinde belirtilen yerlerin hiçbiri “kesin” bir koruma sağlamaz.

Bina İçi:

Sağlam Masaların Altları

-**Yararları:** • İnşaat yönetmeliğine uygun inşa edilmiş yapılarda (yapının çökmesi söz konusu olmadığından) en yüksek korumayı sağlar. • Devrilen eşyalara ve küçük unsurlara karşı yüksek koruma sağlar.

-**Zararları:** • Yapının çökmesi halinde çok düşük koruma sağlar ya da hiç koruma sağlamaz.

Ağırlık Merkezi Yere Yakın, Sağlam Malzemelerin Yanı

-**Yararları:** • İnşaat yönetmeliklerine uygun yapılmayan binalardaki tavan çökmesi gibi durumlarda, diğer yerlere oranla en yüksek korumayı sağlar. Bu malzemeler çökme sırasında tamamen ezilmeyerek yanlarında sığınabilecek boşluk yaratabilirler (yaşam boşluğu). • Örnek sağlam malzemeler, çek-yat, içi kitap vb. dolu sandık, çamaşır makinesi, bulaşık makinesi kenarları vb.

-Zararları:

● Özellikle devrilebilecek kütüphane, vitrin gibi yüksek ve ağır mobilya ile eşyaların “sabitlenmediği” durumlarda; bu nesnelerin devrilmesine karşı düşük koruma sağlar.

NOT: Bu cisimlerin sabitlenmesi halinde, devrilme riski ortadan kalkabilir.

● Düşebilecek küçük malzemelere karşı koruma sağlamaz.

Kapı Altları

-Yararları:

● Yalnızca eski tip tek katlı yığma ya da ahşap tek katlı hafif binalardaki sağlam kapı kirişleri emniyetli yer olarak kabul edilebilir.

-Zararları:

● Yeni yapılardaki inşaat sisteminde kapı kirişlerinin sağlamlığı ile ilgili bir uygulama söz konusu olmadığından; bu tür binalarda, yapının hasar alması ve/veya yıkılması halinde hiç koruma sağlamadıklarından emniyetsiz yerlerdir.

İç Duvar Kenarları ve Köşe Duvarlar

-Yararları:

● Herhangi bir koruyucu eşyanın olmadığı (boş) ortamlarda, emniyetli yer olarak kullanılabilir.

-Zararları:

● Masa altları ya da ağırlık merkezi yere yakın sağlam malzemelerin yanlarına oranla daha az koruma sağlar (temel yarar; sarsıntıyla beraber bireylerin savrulmasını azaltmasıdır).

Merdivenler

-Yararları:

- Yoktur.

-Zararları:

• Merdiven altları ve boşlukları, yapıların en emniyetsiz yerleri arasında yer alır.

Balkonlar

-Yararları:

- Yoktur.

-Zararları:

• Balkonlar, teraslar ve çatılar yapıların en emniyetsiz yerleri arasında yer alır.

Asansörler

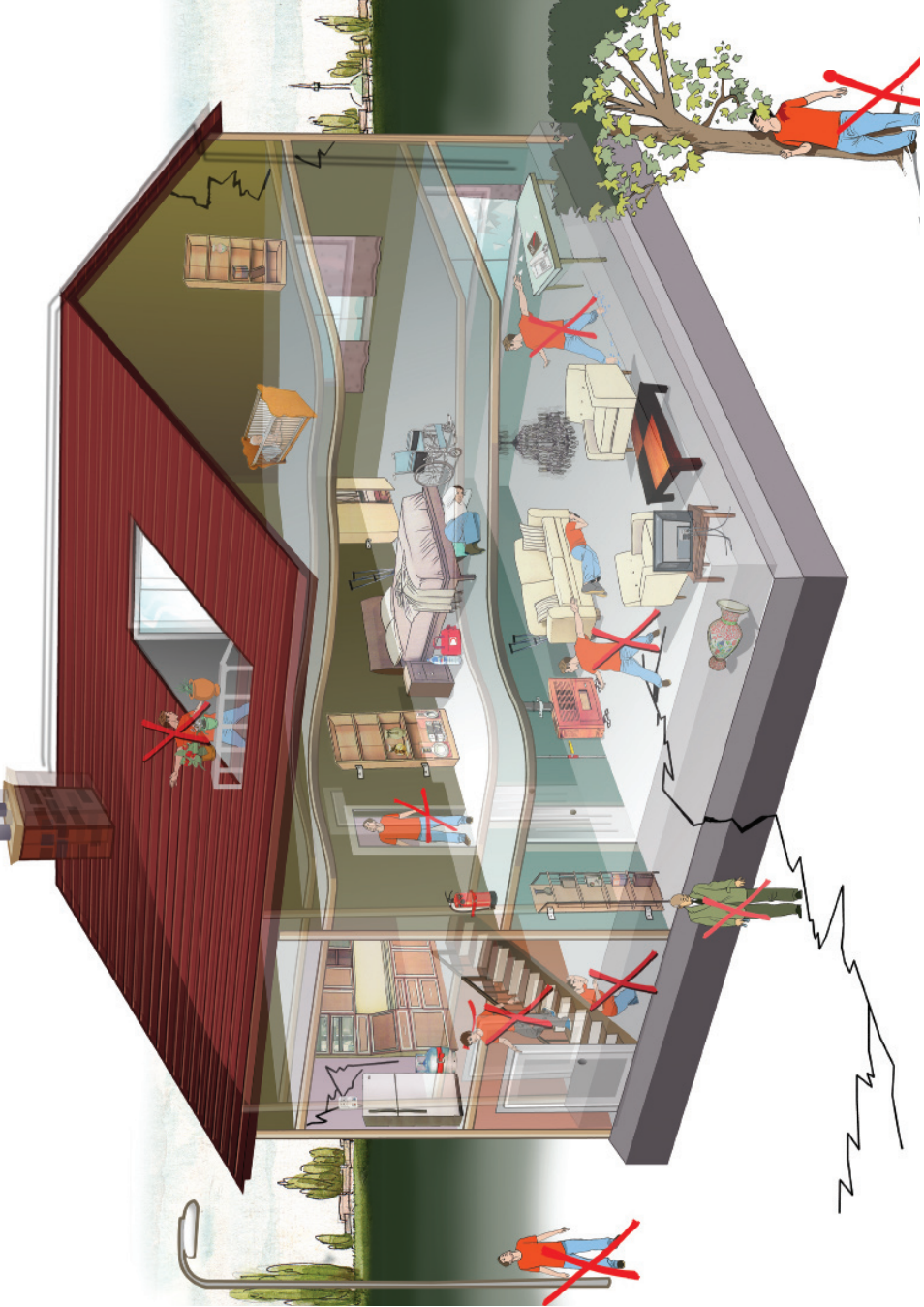
-Yararları:

- Yoktur.

-Zararları:

• Deprem anında asansörler, yapıların emniyetsiz yerleri arasında yer alır.

DEPREM SIRASI

2. DEPREM SIRASI

Bir depremin ne zaman gerçekleşeceğini bilemediğimiz gibi, depreme nerede yakalanacağımızı da bilemeyiz. Evde, işyerinde, okulda, yolda ya da farklı yerlerde depremi yaşamamız söz konusu olabilir. Bu bölümümüz, farklı yerlerdeki temel davranış biçimlerini kapsamaktadır ve her bir yer için özel koşullar ayrıca belirtilmektedir.

Genel Tutum

Deprem sırasında yapmamız gereken ilk şey olabildiğince sakin kalmak, diğerlerinin de sakin kalmalarına yardımcı olmak, kesinlikle panik yapmamaktır. Deprem öncesinde yapılacak tatbikatlar ve çalışmalar sakin kalmamızı, aynı zamanda hızlı ve doğru kararlar vermemizi sağlayacaktır.

Bir diğer yaklaşım ise; depreme nerede yakalanıldıysa “orada” (içerideyse içerde, dışarıdaysa dışarıda gibi) hızla doğru davranışları uygulamaktır.

Genel Davranış

Depremle ilgili genel davranış biçimini;

“Yat/ Çök - Korun/ Kapan - Tutun” hareketi oluşturur.

Yat/ Çök: Küçük depremlerden farklı olarak, büyük bir deprem sırasında ayakta kalmak mümkün değildir. Bireylerin ayakta kalmaya çalışırken, hızlı salınım hareketleri nedeniyle çeşitli yönlere savrulması ve alınacak darbelerle yaralanmaları oldukça yüksek bir olasılıktır. Deprem hareketi sırasında yere yatılmış ya da çökmüş olması halinde savrulma azalmaktadır. Bu nedenle bireylerin deprem olduğunu anladıkları zaman hızla emniyetli bir yerde “yatmaları” ya da “çökmeleri” önerilmektedir.

Yat: Yere yüzüstü yatma, ya da yan yatarak bacakları karına çekme (cenin) şeklindedir.

Çök: Özellikle masa altı gibi yerlerin tercih edildiği hallerde uygulanır. İki diz üzerine çökülerek vücut öne eğilir.

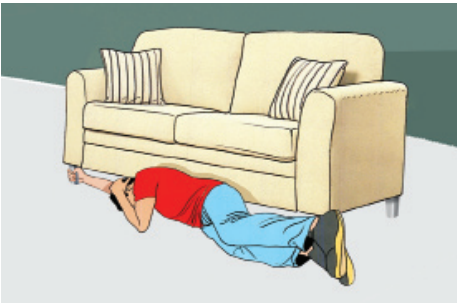
Korun/ Kapan: Deprem sırasında çevremizden üzerimize düşecek ya da devrilecek cisimlere karşı kendimizi koruma durumunu ifade eder.

Korun: Özellikle baş bölgesinin korunması birinci önceliktir, yastık ya da başka bir cisimle başı “korumak” gibi.

Kapan: Başımızı kollarımızın arasına alarak “kapanmak”.

Tutun: Deprem sırasında salınan koltuk ve oturma grubu gibi ağır ve büyük cisimlere tutunarak onlarla beraber sallanabilir ve sizi ezmelerine engel olursunuz.

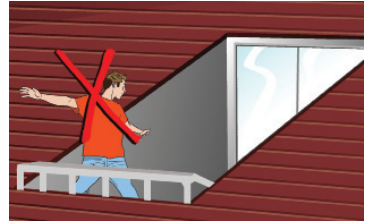
Kapalı Alanlar (Bina İçi)

Evler ve Ofisler

Deprem sırasında ev ve ofislerdeki davranışla ilgili genel yaklaşım; devrilebilecek ağır ve yüksek cisimlerden, kırılabilecek camlardan, ağır ayna, asılı bitki gibi düşerek zarar verebilecek cisimlerden uzak durmak ve tercihen daha önce saptadığınız emniyetli yerlerde “Yat/ Çök - Korun/ Kapan - Tutun” hareketini yapmaktır. Hızla doğru hareketi yapmanın temeli ise, emniyetli yerlerin önceden saptanması ve tatbikat yapılmasında yatar. Bu uygulama hemen tüm kapalı mekanlar için aynı olmakla beraber, bazı istisnalar aşağıda ayrıca belirtilmiştir.

Balkonlar

Depreme balkonda yakalanmanız halinde içeri girin ve en yakın emniyetli yerde “Yat/ Çök - Korun/ Kapan - Tutun” hareketini yapın; balkonda kalmayın, aşağı atlamayın.

Merdivenler

Depreme merdivende yakalanmanız halinde en yakın kata ulaşmaya çalışın, en yakındaki emniyetli yerde “Yat/ Çök - Korun/ Kapan - Tutun” hareketini yapın. Eğer ulaşamıyorsanız, trabzanlara tutunarak “Yat/ Çök - Korun/ Kapan - Tutun” hareketini yapın. Depreme içeride yakalandıysanız, merdivenlere koşmayın.

Asansörler

Depreme asansörde yakalandıysanız hemen en yakın katta inin ve en yakın emniyetli yerde “Yat/ Çök - Korun/ Kapan - Tutun” hareketini yapın. Deprem sırası ve sonrasında asansöre binmeyin.

Sinema, Tiyatro, Stadyum, Dini İbadet Yerleri

Bu gibi kalabalık yerlerdeki önemli tehditlerden biri, ilk anda oluşabilecek paniktir. Bu duruma bağlı olarak bir deprem olduğunu anladığınız anda ilk yapılacak şey, bulunduğunuz yerde kalmak, sarsıntı boyunca çıkışlara gitmeye çalışmamaktır. Ezilme riskinin (paniğin) olmaması halinde koltuk/ sıra önlerinde Yat/ Çök-Korun/ Kapan-Tutun hareketini yapabilirsiniz. Panik nedeniyle ezilme riskinin olduğunu fark etmeniz halinde olduğunuz yerde durarak/ oturarak başınızı koruyun.

Alişveriş Merkezleri - Kalabalık Mekanlar

Bu gibi kalabalık yerlerdeki önemli tehditlerden biri ilk anda oluşabilecek paniktir; bulunduğunuz yerde kalın, panik halinde çıkışlara koşmayın. Üzerinize devrilebilecek raf vb. objeler ile devrilebilecek yüksek ve ağır cisimlerden uzak durun. Panik nedeniyle zarar görmeyeceğiniz bir yerdeyseniz “Yat/ Çök-Korun/ Kapan-Tutun” hareketini yapabilirsiniz, aksi takdirde en azından başınızı kapayın, ya da bulduğunuz bir cisimle başınızı örterek düşebilecek sıva, cam gibi malzemelerden korunun. Sarsıntı sırasında yangın için bulunan otomatik su püskürtücülerin ve yangın alarmlarının devreye girebileceğini aklınızda tutun. Kesinlikle asansörleri kullanmayın.

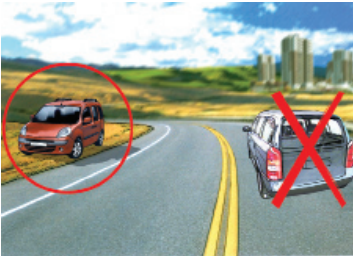
Açık Alanlar (Dış Mekanlar)

Açık Alanlardaki Temel Davranış Biçimleri:

Dışarıda iseniz, binalardan, ağaçlardan, üst geçitlerden, köprülerden, elektrik direklerinden ve tellerinden uzak durun. Kaldırım ve bina kenarında bulunmanız halinde, yukarıdan düşebilecek kiremit, cam, tabela, sıva, mozaik, saksı gibi malzemelerden uzak durmaya çalışın. Açık bir noktada yere çökün/ oturun, yukarıdan düşebilecek cisimlere karşı başınızı koruyun.

Araç Kullanırken:

Yolda seyir halindeyseniz yavaşça ve dikkatli bir şekilde aracınızı yol-

un kenarına çekin ve durun. Elektrik direk ve kablolarından ve diğer tehlikelerden uzak durun. Sarsıntı bitene kadar araç içinde kalın. Sarsıntıdan sonra araç kullanmaya devam etmeniz halinde, yoldaki olası hasarlara karşı tetikte olun.

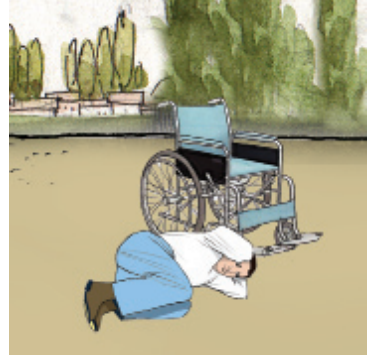
Üst geçitlerde, köprü altlarında ya da üzerinde veya tünel içinde durmayın. Bu gibi yerlere girmek üzereyseniz, girmeden önce; çıkmak üzereyseniz, çıktıktan sonra durmaya çalışın.

Kapalı otopark gibi yerlere park etmeniz halinde emniyetli yer olarak araçların yanlarına yatmayı düşünebilirsiniz. Ancak bu hareketi trafiğe açık alanda yapmayın.

Özel Koşullar

Fiziksel Engelliler

Bu durumdaki davranış, fiziksel engelin seviyesi ile ilgilidir. Örneğin; kendi başınıza hızla tekerlekli sandalyenizden ayrılmayıp emniyetli bir yerde “Yat/ Çök - Korun/ Kapan - Tutun” hareketini yapabilecek, daha sonra da kendi başınıza tekerlekli sandalyenize çıkabilecekseniz bu önerilebilir. Ancak bazı fiziksel engeller kişinin bu hareketleri yapmasına izin vermeyebilir. Bu durumda emniyetli bir yerde tekerlekli sandalyenin tekerlekleri kilitlenmeli, baş ve boyun bölgesi korunarak sarsıntının bitmesi beklenmelidir.

Ev Hayvanı Sahipleri

Deprem sırasında ev hayvanınıza tutunmaya çalışmayın. Hayvanlar bir deprem sırasında içgüdüsel olarak kendilerini korumaya çalışacak, kendilerini güvenli hissedecekleri bir yerde saklanmak isteyeceklerdir. Bu sırada yoluna çıkılması halinde en uysal hayvan dahi ters ve zarar verecek şekilde davranabilir.

DEPREM SONRASI, ÖNLEM ALINMAYAN EVİN DURUMU

DEPREM SONRASI, ÖNLEM ALINAN EVİN DURUMU

3. DEPREM SONRASI

- Sakin olun ve diğerlerinin de sakin olmasına yardımcı olun.

- Önce kendinizde, daha sonra yakınlarınızdaki diğer kişilerde (evinizdeyseniz aileniz, işyerinde iş arkadaşları vb.) herhangi bir yaralanma olup olmadığını kontrol edin. Yaralanma tespit etmeniz halinde hemen ilk yardım uygulayın. Bulunduğu yerde daha fazla yara alma ihtimali ya da yaşamsal tehdit altında bulunmuyorsa, ağır yaralı birini hareket ettirmeye çalışmayın. Bilinç kaybı olan birinin taşınması söz konusu olursa, ilk yardım eğitimlerinde öğretildiği gibi boyun ve sırtı sabitleyerek yardım isteyin.

- Eğer dökülmüşse kezzap, çamaşır suyu, tiner, yakıt ya da diğer yanıcı sıvıları temizleyin. Özellikle havalandırmanın zayıf olduğu ortamlarda, bu tür maddelerin buharından gelen bir koku alırsanız, dışarı çıkarken kapı ve pencereleri havalandırma amacıyla açarak binayı hemen tahliye edin.

- Yangın olup olmadığını kontrol edin. Eğer küçük yangınla mücadele etmek konusunda bilgili ve de gerekli malzemelere sahipseniz, müdahale edin; aksi takdirde herkesi de dışarı çıkararak acil durum setinizi alıp binayı tahliye edin. Tahliye sırasında geçtiğiniz tüm kapıları kapatın.

- Deprem sırası/ sonrasında elektrikler kesildiyse, kimyasal ışık çubukları, el feneri ışıldak gibi malzemeler kullanın. Olası bir gaz kaçağı ihtimaline karşı kapalı yerlerde kesinlikle çakmak, kibrit kullanmayın.

- Düşmüş ya da dökülmüş sıva, moloz ve cam parçalarının bulunabileceği tüm yerlerde sağlam tabanlı ayakkabı veya terlik giyerek yaralanma olasılığınızı azaltın.

- Artçı depremlere hazır olun. Artçı sarsıntılar, genellikle ana deprem kadar büyük olmamakla beraber, ana depremin zayıflattığı yapılara zarar verebilecek kadar güçlü olabilir.

- Binada yapısal bir hasar olup olmadığını kontrol edin. Eğer yapısal bir hasar tespit

ederseniz ya da herhangi bir şekilde binada emniyetsiz bir durum fark ederseniz, inşaat mühendisi vb. bir yetkilinin görüşünü almadan geri girmeyin.

- Bacanızda bir hasar olup olmadığını tespit etmek için bina dışından gözle kontrol edin. Hasarlıysa yetkili bir kişiye kontrol ettirmeden soba, şömine gibi yerlerde ateş yakmayın.

- Tüm tesisat ve donatıları gözle kontrol ederek herhangi bir hasar olup olmadığını tespit etmeye çalışın.

- Gaz kokusu almanız ya da bir “tıslama”, “üfleme” sesi duymanız halinde;

- Doğal gaz için pencere açın, binayı terk edin ve dışarıdaki gaz vanasını kapatın.

- Mutfak tüpü (LPG) için dedantörden gazı kesin, balkon ve pencere açın, binayı terk edin. Ortak yerleşim yeri olan apartman gibi bir ortamı terk etme halinde, tehlikeyi diğer kişilere de duyurun. Acilen gaz kokusunu ilgili kuruma bildirin ve kesinlikle binaya geri girmeyin. Unutmayın; gaz vanasını kapattıysanız, yalnızca ilgili kurumunun yetkilisi tarafından yeniden açılmalıdır.

- Elektrik sisteminde bir hasar olduğu biliniyor ya da şüpheleniliyorsa akım, ana şalterden (sigorta) kapatılmalıdır.

- Elektriği kapatmadan önce gaz vanasını kapatın.

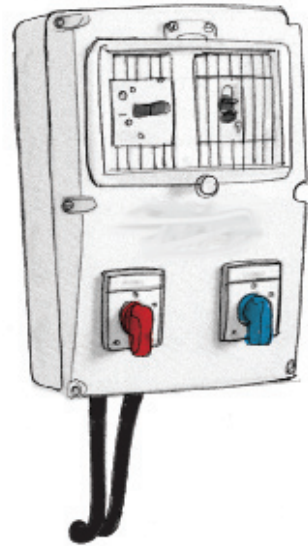
- Bina içindeki su borularında herhangi bir hasar oluşması durumunda ana su vanasını kapatın.

- Atık su borularında herhangi bir hasar olup olmadığını kontrol etmeden tuvalet sifonunu çekmeyin.

- Eğer kapalı dolapları açmanız gerekiyorsa dikkatli açın. İçindeki cisimlerin raflardan kayarak düşebileceğini unutmayın.

- Yalnızca çok acil durumlarda ilgili telefon edin.

- Afetle ilgili bilgi almak için radyo dinleyin.

- Trafik akışı olan sokaklardan uzak durun. Dışarı gidilmesi durumunda, hasarlı binalara, devrilen cisimlere, devrilmiş elektrik direk ve tellerine, hasarlı duvarlara, köprü, üst ve alt geçitlerine dikkat edin.

- Acil durum müdahale ekipleri tarafından özellikle yardım istenmemesi halinde hasarlı yerlerden uzak durun.

- Sahil bölgesinde yaşanıyor olması halinde, depremden sonra daha iç kesimlere gitmek ve irtifa kazanmak olası bir Tsunami olasılığına karşı korunma sağlayacaktır. Her ne kadar okyanus kıyısında bulunmasak da, ülkemizin üç tarafı denizlerle çevrilidir ve bir iç denizimiz (Marmara) bulunmaktadır. Bu denizler de çok büyük olmasalar dahi Tsunami yaratabilirler.

- Yetkililerden gelecek tahliye talimatlarına uyun.

- Enkaz altında kalmanız halinde:

- Sakin kalmaya çalışın.
- Kibrit/ çakmak yakmayın.
- Gereksiz toz kaldıracak hareketlerde bulunmayın.
- Ağzınızı bir mendil ya da giysi parçasıyla örtün.
- Enkaz altındaki diğerleri ile irtibat kurmaya çalışın.
- Önce dışarı seslenin. Eğer dışarıdakiler sizi duymuyorsa bağırarak ısrar etmeyin, bir boru ya da duvara taş ya da metalle vurarak dışarıdakilerin sizi bulabilmesini sağlayın.

Son çare olarak bağırın. Sürekli bağırarak sizi tüketebilir, yüksek ve tehlikeli miktarlarda toz yutmanıza sebep olabilir.

EV HAYVANI SAHİPLERİ

Bir depremin sonrasında hayvanlarınıza karşı sabırlı olun. Onlar da, aynı insanlar gibi depremle beraber gerilim yaşarlar ve normale dönmeleri için belli bir süre gerekir. Dışarıda beslenen hayvanlar belli bir süre için ortadan kaybolabilirler ancak genellikle sakinleştikten sonra geri döneceklerdir.

Dışarıda beslenen hayvanları, artçı sarsıntılar yatışana kadar kulübe ya da başka bir çevrelenmiş alana almak ve onlarla daha sık ilgilenmek sakinleşmelerine yardımcı olacaktır.

Kedi, köpek besliyorsanız;

- Yaralı ya da panik içindeki hayvanlar ısırabilir, dikkat

edin. Panik görmeniz halinde sakinleşmesine yardımcı olun.

- Herhangi bir yaralanma olup olmadığını kontrol edin. Tespit etmeniz ya da şüphelenmeniz halinde en yakın zamanda bir veteriner hekimden yardım alın.

- Kedi ve köpeklerinizi yakından takip edin; davranışları, bir acil durum sonrasında değişiklik gösterebilir. Tasmalarının sürekli takılı olduğundan emin olun ve dışarıdayken köpeklerin sevk kayışlarının takılı olmasına dikkat edin. Alışık oldukları koku ve arazi yapısındaki değişiklikler, onlarda kafa karışıklığına ve anormal davranışlara neden olabilir.

Akvaryumda balık besliyorsanız;

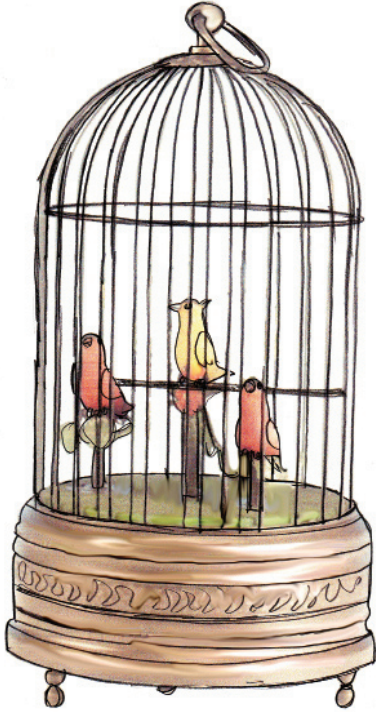
- Bazı akvaryum balıklarının yaşamlarının devamlılığı, akvaryum içindeki termostatlı su ısıtıcıları, filtreler gibi elektrikle çalışan malzemelere bağlıdır. Elektrik kaynağı veya jeneratör olmadan akvaryum içindeki cihazları çalıştırmak mümkün olmayacağından, akvaryum sahiplerinin deprem sonrası kullanım için mutlaka jeneratör bulundurması gerekmektedir.

Sürüngen besliyorsanız;

Deprem sonrasında bölge tahliyesi yapmayı tercih etmenizin söz konusu olduğu soğuk hava koşullarında, hayvanlarınızın taşıma kutularını bir battaniye ile kaplayın. Yolculuk yapmanız gerektiğinde, sürüngenleri bir yastık kılıfında nakledin

Kuş besliyorsanız; (ya da başka bir kafes hayvanı)

- Herhangi bir yaralanma olup olmadığını kontrol edin. Bir değişiklik olup olmadığını anlamak amacıyla, deprem sonrasındaki birkaç gün kuşu takibe alın. Yüksek stresli bir olay sonrası rahatsızlıklar genellikle ilk birkaç gün içinde kendini göstermektedir. Uyuşukluk,

iştah kaybı, sulu dışkı, depresyon, yaralanma ya da kafes tabanına oturması gibi belirtileri fark etmeniz halinde en yakın zamanda bir veteriner hekime danışın.

- Stres ve travmanın izlerini atabilmesi için, kuşunuzun ke-sintisiz ve huzurlu uyku almasını sağlayın. Kuşlar genellikle, yalıtılmış, sakin, hafif karartılmış odalarda, kafes üzeri örtülükten sakin kalmaktadırlar.

Çiftlik hayvanları besliyorsanız Deprem anında ve deprem sonrasında tüm hayvanlar gibi, keçi, koyun, inek gibi çiftlik hayvanları da farklı davranışlar sergileyebilir, huysuz ve saldırgan olabilir. Böyle bir durumda;

- Deprem sonrası kendi güvenliğinizden emin olduktan sonra, çit ve duvarların hasar görüp görmediğini kontrol edin.

- Ağıl, ahır gibi binaların hasarlı olduğunu tespit etmişseniz, hayvanlarınızı güvenli bir alana alın. (Bina hasarlı ise artçı depremlerden etkilenip yıkılabilir.)

MUSLUK SUYUNU ARITMA:

Musluklardan ve dışarıdan doldurduğunuz tüm suları depolamadan önce arıtmanız gerekecektir.

Arıtmak için; Her 1 litre su için 2 damla kokusuz, deterjansız, saf çamaşır suyu kullanınız. İçmeden önce mutlaka 30 dakika bekletiniz.

Uzun süre işlem görmeden bekletilen suların içinde bakteriler üreyecektir. Bundan dolayı depoladığınız suyu 6 ayda bir yenileyin.

TERMOSİFONDAN SU ELDE ETMEK:

Termosifonlar da su kaynağıdır ve her termosifonun altında gerektiğinde kullanabilmek için tahliye vanası vardır.

- Suyun soğumasını sağlayın.
- Termosifona gelen soğuk suyun vanasını kapatın.
- Termosifona gelen gaz ya da elektriği kapatın.
- Tabandaki tahliye vanasını açın.
- Termosifonun alt kısmından gelen suyun uzun süre birikme nedeniyle kirli (bulanık-çamurlu) olması olasılığı vardır. Su daha temiz gelene kadar akıtmaya devam edin.

EVİNİZDEKİ DİĞER TEMİZ SU KAYNAKLARI:

- Tuvalet sifon rezervuarı (deposu). **DİKKAT:** Bahsi geçen tuvaletin içindeki değil, tuvalet sifon rezervuarındaki sudur. Eğer su rezervuarı içinde kimyasal temizleyici, renklendirici ya da koku malzemesi kullanılıyorsa bu su **KULLANILAMAZ**.

- Buz kalıplarını eritmek, su elde etmek için kullanılabilir.
- İçinde su bulunan diğer kaynaklar (meyve suları v.b.).
- Boruların içinde kalan sular. Evimizde bulunan su borularında suyun kesilmesi halinde dahi su kalabilmektedir. Eğer deprem sonrası binaya giriş güvenli ise, aşağıdaki uygulama sonunda temiz su elde edilebilir.

Önce evin ana su vanası kapatılır. Sonra, evin en yüksek noktasındaki duş başlığı açılır ve su borusuna hava girmesi sağlanır. Daha sonra evin en alçak noktasındaki su vanası veya musluk açılarak içindeki su temiz bir kaba akıtılarak su elde edilir.

GÜVENLİ SU ELDE ETME YÖNTEMLERİ:

Kullanmadan önce su ve yiyecek koyacağınız kapları temizlemeyi ve dezenfekte etmeyi unutmayın. Eğer suda partiküller varsa önce; kahve filtresi, tülbent, ya da kağıt mendil gibi bir malzemeyle süzün.

- **EN İYİ ARITMA:** yukarıda bahsettiğimiz gibi 1 litre suya 2 damla çamaşır suyu damlatıp 30 dakika bekletip sonra kullanmaktır.

- **İYİ ARITMA:** % 2 saflıkta iyodin eklemek (litreye 3 damla, eğer su bulanıksa iki katı).

- **KABUL EDİLEBİLİR ARITMA:** Suyu fokurdatarak kaynatmak (deniz seviyesinde 5 dakika - her 300 metre irtifa farkı için 1 dakika ekleyin, eğer su bulanıksa toplam süre iki katına çıkacaktır).

BİR DEPREMDEN SONRA YEMEK HAZIRLAMAK

Birkaç öğünden sonra soğuk yiyecek yemek zorlaşacaktır. Bir afetten sonra da normal zamanınızdaki gibi yemek düzeni oluşturmaya gayret etmelisiniz. Bu durum fiziksel olduğu kadar zihin sağlığınız için de önemlidir. Temel olarak üç ya da dört gün için ocak veya fırın kullanmadan ateş yakarak yemeklerinizi pişirmek durumunda kalabilirsiniz.

- Kamp Ateşi ile; çevreden toplanan odun ve ağaç parçalarının çevresi taş veya tuğla ile kapatılmış alan içinde yakılması.

- Mangalda kömür ya da odun yakılarak.

- Kamp ocağı (yeterli propan gazı ile birlikte).

- Trekking Ocağı (genelde dağcılık, kampçılık ve avcılık ile ilgilenenler tarafından kullanılır.)

- Sterno (jel) türü ocaklar

- Yemek kapları

• Tava.

• Kap.

• Bardak veya kupa

• Çatal, kaşık, bıçak.

- Konserve açacağı bulundurun.

MUTLAKA YAPIN:

- Açık mekanlarda ocak veya ateş yakmadan önce, ateş çevresinden tutuşabilecek veya yanabilecek malzemeleri uzaklaştırın.

- Açık mekanlarda ocak veya ateşin çevresini rüzgardan korumak ve alevin kontrolünü sağlamak için, üzerinde boya olmayan teneke veya metal bir parça ya da taş veya tuğla ile çevreleyerek korumaya alın.

- Eğer var ise ateşe yakın bir mesafede yangın söndürücü bulundurun. Yangın söndürücü yok ise boş bir kovanın içine toprak veya kum doldurup, yine ateşe yakın bir mesafede bulundurun.

- Çocukları, bakıma muhtaçları ve yaşlıları ateş kaynağından uzak tutun.

SAKIN YAPMAYIN:

- Ağaç altında, ot ve kuru bitki yanlarında sakın ateş yakmayın.

- Rüzgarlı havalarda veya sert rüzgar esen yerlerde ateş yakmayın.

- Kapalı mekanlarda veya havalandırmanın az olduğu yerlerde ateş yakmayın.

- Çadır içinde veya çadır yakınında kesinlikle ateş veya ocak yakmayın.

- Yıkılan veya hasar gören bina yanlarında veya eklentilerinde ateş yakmayın.

- Gaz veya tüp kaçağı olacağından şüphelendiğiniz hiçbir alanda ateş yakmayın.

Afet Sonrası Psikoloji

Depremi neden olacağı bir acil durum ya da afetin, herkes üzerinde bazı psikolojik etkileri olacaktır. Bu etkilerin aşılması birçok faktöre bağlı olarak, kişiden kişiye değişen zamanlarda gerçekleşir ve bu durum birkaç gün ya da aylarla ifade edilebilir.

Acil durum ya da afetin sonrasında yaşamın tekrar normale dönebilmesi, bu etkilerin aşılması ile bağlantılıdır.

Aşağıda yazılı olan belirtiler; sizin, sevdiklerinizin ya da yakınlarınızın bir deprem sonrasında yaşayabileceği doğal tepkilerdir:

Psikolojik Belirtiler:

- Konsantrasyon ve hafıza problemleri
- Çaresizlik hissi
- Tedirginlik veya kızgınlık
- İnkâr
- Kendini suçlama, başkalarını suçlama
- Belirgin ruh hali değişikliği
- Tek başına kalma, geri çekilme
- Olayın tekrar olması korkusu
- Sersemlik, uyuşukluk veya aşırı baskı altında olma hissi

Fizyolojik Belirtiler:

- İştah kaybı
- Baş ağrıları, göğüste acı hissi
- Diare, mide ağrısı, bulantı
- İçki, ilaç ve sigara kullanımında artış
- Kabuslar görme
- Uyku uyuyamama
- Üzüntü, depresyon, acı
- Yorgunluk, enerji düşüklüğü
- Aşırı aktif olma

Yukarıda listelenen belirtileri kendinizde ya da örnek olarak bir yakınınızda fark etmeniz halinde:

- Unutmayın, tüm bu reaksiyonlar normaldir ve herkesin başına gelebilir.

- Karşınızdaki kişinin konuşmasına izin verin. Yük paylaştıkça azalacaktır, iyi bir dinleyici olmak esastır.

- Anlayış gösterin. Size anlatılanların bir kısmı sizin için çok anlamlı olmayabilir, kendinizi karşınızdaki kişinin yerine koyalara çalışarak anlayış gösterin.

- Size anlatılanları sizde tutun.

Stres hissi, korkular, depresyon ya da diğer fiziksel semptomların devam etmesi halinde belki de psikolojik yardım almanız söz konusu olabilir. Böyle bir durumda dışarıdan yardım için bir profesyonele başvurmaktan çekinmeyin. Unutmayın; duygularınızın, psikolojik problemlerinizin ve bunların belirtilerinin farkında olmanız, onların çözümü için ilk aşamadır.

Çocuklar ve Afet Sonrası Psikoloji

Bir afet sonrasında çocuklar; normal seviyenin çok daha üzerinde etkilenmiş ve duygusal zarar görmüş olabilirler. Normal üzerindeki tepkiler normaldir ve genellikle çok uzun sürmez. Görülebilecek belirtilerin bir kısmı aşağıdaki gibi listelenmiştir:

- Karanlıktan aşırı korkma, ayrı kalma, kendi kabuğuna çekilme.
- Aileye sarılma, yabancılardan korkma.
- Üzüntü ve kaygı.
- Çocukça reaksiyonlarda artış.
- Okula gitmeyi istememek.
- Yemek ve uyku rejiminde değişiklik.
- Utangaçlık ya da agresif davranışta artma.
- Yatak ıslatma ya da parmak emmek.
- Kabus görmek.
- Baş ağrısı ya da diğer fiziksel şikayetler.

Bu tür belirtiler fark edildiğinde yapılabilecek bazı uygulamalar aşıağıda yer almaktadır:

- Afetle ilgili olarak çocuğunuzun hissettiklerini sorun ve onunla konuşun. Duygularını paylaşın.

- Çocuğunuzun anlayabileceği şekilde; gerçekleşen afeti anlatın, onu bilgilendirin.

- Çocuğunuzun; emniyette olduğunuzu ve birlikte olacağınızı hissetmesini sağlayın. Arada güven tazelemek için bu konuyu tekrar gündeme getirin.

- Sıklıkla ocuğunuzun elini tutun (aile üyelerine temas, çocukların güven duymasına yardımcı olmaktadır).

- Çocuğunuz uyumadan önce odasında birlikte geçirdiğiniz süreyi uzatın.

- Çocuğunuzun kaybettiği bir oyuncak, battaniye ya da ev konusunda mızımızlanmasına izin verin.

- Eğer ocuğunuzun okulda problem yaşadığını düşünüyorsanız, öğretmenleri ile görüşün. Öğretmenle sizin beraber yapacağınız uygulamaların verimliliği daha fazla olabilir.

Genellikle çocukların duygusal reaksiyonları çok uzun sürmeyecektir ancak bazen; aylar sonra problem oluşabilir ya da daha önceki problemler tekrar ortaya çıkabilir. Bu durumda aile dışından psikolojik destek almanız gerekebilir.

Aşıağıdaki “**Tehlike İnceleme Formu**”nu tüm aile bireyleriyle birlikte doldurun.

Bütün şıklar Evet (X) olana kadar evinizde yapmanız gereken değişiklikleri gerçekleştirin. Her 6 ayda bir ailecek “**Deprem tatbikatı**” yapın. Bu tatbikatlarda komşularınızın da yer almasını sağlayın.

ŞUNU BİLİN:
BELKİ DE İLK 72 SAAT SİZE KİMSE YARDIMA
GE-LE-ME-YE-CEK.
BİRBİRİNİZE SADECE SİZ YARDIM
EDEBİLİRSİNİZ.
MAHALLELİ NE KADAR
ORGANİZE OLURSA,
O KADAR ÇOK İNSANIN
HAYATI KURTULUR.
BUNUN İÇİN MALZEMEYE
İHTİYACINIZ VAR.
LEVYELER, BETON KIRICILARI,
KAZMA KÜREKLER,
YANGIN SÖNDÜRÜCÜLER, JENERATÖR,
TABİİ Kİ SU VE YİYECEK.
ŞİMDİDEN BU MALZEMELERİ TEMİN EDİN.
MUHTARLARA BURADA ÇOK İŞ DÜŞÜYOR,
BİRBİRİNİZLE İLETİŞİM HALİNDE OLUN.
UNUTMAYIN İLETİŞİM HAYATTIR.

ÇOCUKLARINIZI DA ALIP HEP BİRLİKTE
TATBİKATLAR YAPIN.
BU TATBİKATLAR SİZE KOMİK VE
GEREKSİZ GELEBİLİR.
YAPMAZSANIZ, DEPREM
SONRASINDA PANİKTEN
ÇOK DAHA ÜZÜCÜ DURUMLARA
DÜŞEBİLİRSİNİZ.
TIPKI OYUNCULARIN FİLM ÖNCESİ
GÜNLERCE PROVA YAPIP,
ÇEKİM GÜNÜ GELDİĞİNDE HATASIZ
OYNAMALARI GİBİ.
İŞTE O GÜN DE HEPİMİZ İÇİN
ÇEKİM GÜNÜ.
TATBİKATLARI YAPALIM!
TÜM MAHALLELİ İLETİŞİM
HALİNDE OLALIM.

**İLETİŞİM HAYATTIR,
GELECEĞİMİZİ BİRLİKTE
KURTARALIM.**

TEHLİKE İNCELEME FORMU

Toplantı:

A. Ev halkı ile genel acil durumlar ve bir depremin öncesi, sırası ve sonrasında neler yapmamız gerektiğini tartıştığımız bir toplantı yaptık. Bu toplantıya ev halkının tümü katıldı.

( ) Evet ( ) Hayır

Genel Acil Durum Konuları:

A. Telefonların yanına acil durum numaralarını içeren kağıtlar koyduk. Ayrıca cep telefonlarına da bu numaraları kaydettik.

( ) Evet ( ) Hayır

B. Depremde kırılabilir camların bize vereceği zarardan korunmak amacıyla, camların içeri düşmesine engel olacak önlemler aldık (normal koşullar altında perdeleri kapalı tutmak, terlik kullanmak, yatak kenarında terlik bulundurmak, cama film takmak vb.).

( ) Evet ( ) Hayır

C. İlk yardım eğitiminiz var mı? Eğer yoksa, evdeki herkes ağır yaralı durumda olan birisinin kırırdatılmayıp 112 Ambulans servisinin aranması gerektiğini biliyor mu?

( ) Evet ( ) Hayır

D. Evde var mı?

Yangın Söndürücü/ Yangın Hortumu ( ) Evet ( ) Hayır
Duman/ Isı Dedektörü/ Su sistemi ( ) Evet ( ) Hayır
Yangın Battaniyesi ( ) Evet ( ) Hayır
Gaz dedektörü ( ) Evet ( ) Hayır

E. Herkes yangına müdahale için gerekli malzemeleri kullanmayı biliyor mu?

( ) Evet ( ) Hayır

F. Yangın sırasında binayı tahliye etmek için kullanacağımız yolları saptadık. Bu yolların her zaman için açık kalması için binadaki komşularımızla anlaştık.

( ) Evet ( ) Hayır

G. Evimizdeki tüm tesisatları tespit ettik. Bu tesisatların mevcut standart ve yönetmeliklere uygunluğunu kontrol ettik. Ev halkı, tüm tesisatların ne şekilde kapanması gerektiğini öğrendi.

( ) Evet ( ) Hayır

H. Ev halkı, tesisat konuları ile ilgili (elektrik, gaz, su) bir acil durum gerçekleşirse ne yapacağını ve hangi ilgili birimlerin aranması gerektiğini biliyor.

( ) Evet ( ) Hayır

İ. Evde bulunan “tehlikeli madde” olarak kabul edebileceğimiz malzemeleri listeleyin.

1)	2)
3)	4)
5)	6)
7)	8)
9)	10)
11)	12)

J. Evde bulunan ve tehlikeli madde olarak kabul ettiğimiz tüm malzemeleri “SİYA” kısaltmasında ifade edilen uygulamalara tabi tuttuk.

( ) Evet ( ) Hayır

K. Saptadığımız tehlikeli maddelerle ilgili bir acil durum gerçekleşmesi halinde tüm ev halkı ne yapacağını ve hangi gerekli birimlere haber vermesi gerektiğini biliyor.

( ) Evet ( ) Hayır

Deprem Konuları:

A. Evdeki tüm bireyler, her bir oda / mekan için bir deprem sırasında sığınabilecekleri emniyetli yerleri biliyor.

( ) Evet ( ) Hayır

B. Evdeki tüm bireyler bir depremin öncesi, sırası ve sonrasında neler yapması gerektiğini biliyor.

( ) Evet ( ) Hayır

C. Evdeki tüm bireyler, bir deprem sonrasında ışığa ihtiyaç duyduğu takdirde kibrit, çakmak kullanmaması, fener kullanması gerektiğinin farkında.

( ) Evet ( ) Hayır

D. Evdeki tüm bireyler, dışarıda buldukları sırada bir deprem yaşamaları halinde neler yapmaları gerektiğini biliyor.

( ) Evet ( ) Hayır

E. Evdeki tüm bireyler, kendileri farklı noktalardayken depremin gerçekleşmesi halinde, depremden sonra nasıl ve nerede buluşacaklarını biliyorlar.

( ) Evet ( ) Hayır

F. Olası bir depremin ardından, dışarıdan yardım gelene kadar kendimize yeterli olmamıza yardımcı olacak bir acil durum seti hazırladık.

( ) Evet ( ) Hayır

G. Evdeki tüm bireyler ve irtibat kişileri birbirinin irtibat numaralarını biliyor. Ayrıca olası bir depremin ardından bizimle ilgili bilgi almak isteyebilecek tüm yakınlarımıza irtibat kişinin bilgileri iletildi.

( ) Evet ( ) Hayır

H. Bir depremin ardından dışarıdan bilgi almak için pilli radyo ve televizyon gibi cihazları kullanmamız gerektiğini, telefonu ise yalnızca acil durumlarda kullanacağımızı tüm ev halkı olarak biliyoruz.

( ) Evet ( ) Hayır

Yapı Konuları:

A. Yaşadığımız binanın inşaat yönetmeliklerine uygun yapı olup yapılmadığını, “İnşaat uygunluk belgesi”ne bakarak öğrendik.

( ) Evet ( ) Hayır

B. Taşınacağımız binanın inşaat yönetmeliklerine uygun yapı olup yapılmadığını, “İnşaat uygunluk belgesi”ne bakarak öğrendik.

( ) Evet ( ) Hayır .

Yapısal Olmayan Konular:

A. Sabitlenmemiş ve devrilmesi halinde bizleri yaralayabilecek ve zarar verecek mobilya, buzdolabı vb. malzemeleri listeleyin.

1)	2)
3)	4)
5)	6)
7)	8)
9)	10)
11)	12)

B. Devrilmesi halinde bizleri yaralayabilecek ve zarar verecek mobilya, buzdolabı vb. malzemeleri uygun şekilde sabitledik.

( ) Evet ( ) Hayır .

C. Düşmesi, devrilmesi halinde bizlere büyük maddi hasar verecek türdeki eşyaları uygun şekilde sabitledik.

( ) Evet ( ) Hayır .

D. Cam kenarı ya da devrilmesi halinde bizlere zarar verebilecek bir cismin yanında bulunan oturma ve yatma gruplarını bizlere zarar veremeyeceği uygun noktalara taşıdık.

( ) Evet ( ) Hayır

E. Dolap içerisindeki ağır malzemeleri alt raflara yerleştirdik

( ) Evet ( ) Hayır

F. Açılması halinde içerisindeki malzemelerin döküleceği ve bizlere zarar vereceği dolaplara kilitli kulplar taktık.

( ) Evet ( ) Hayır

G. Mevcut basınçlı tüpleri (LPG, yangın söndürücü vb.) istendiğinde rahatlıkla sökülebilecek ancak kazayla açılmayacak şekilde sabitledik.

( ) Evet ( ) Hayır

H. Bir deprem sırasında devrilerek yangın çıkarabilecek sobaları yere, baca borularını ise tavan ve duvarlara sabitledik.

( ) Evet ( ) Hayır

İ. Tavan lambalarını hafif malzemelerden seçtik. Tüm aydınlatmaları uygun şekilde sabitledik.

( ) Evet ( ) Hayır

J. Pencere, balkon dışındaki saksı vb. devrilebilecek her şeyi kaldırdık. Kaldırmadıklarımızı ise uygun şekilde sabitledik.

( ) Evet ( ) Hayır

Kapanış:

A. Bu planı hazırlamanın son aşaması olarak _____ tarihinde bir tatbikat yaptık ve çalışmalarımızın eksik kalan taraflarını tespit etmeye çalıştık. Bir sonraki tatbikatı _____ tarihinde yapacağız.

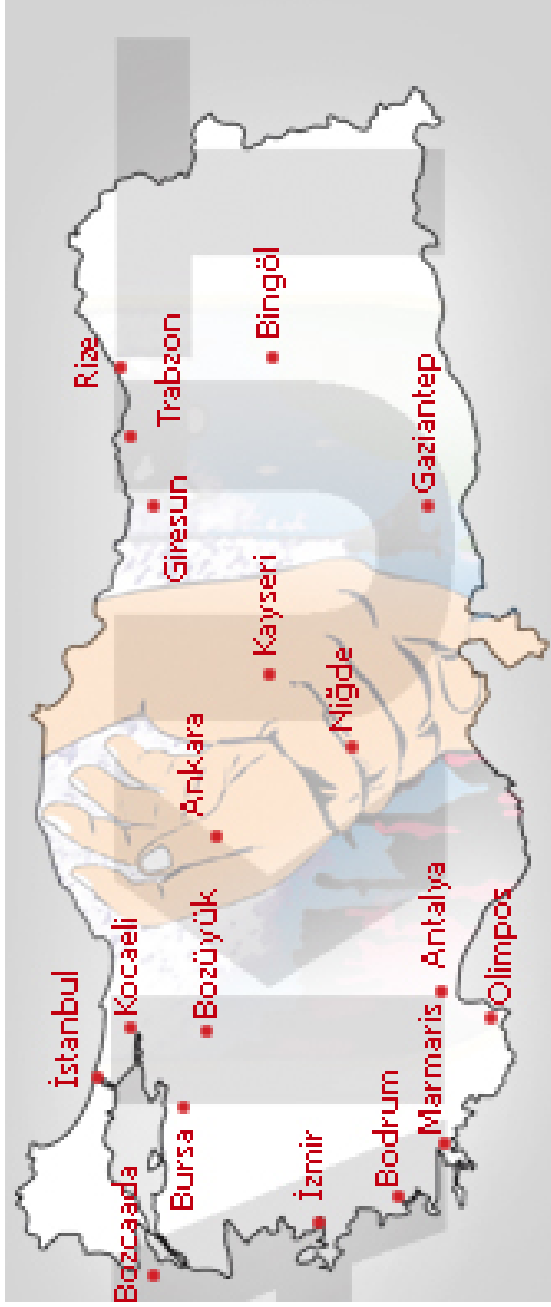
B. Tüm ev halkı bir sonraki tatbikat tarihini kaydetti.

Kaynakça:

- AKUT Arama ve Kurtarma Derneği / AKUT'la Afetlere Hazırlık - 2004
- AKUT Arama ve Kurtarma Derneği / Toplum Afet Müdahale Takımı (TAMT) Eğitim Dokümanları - 2000
- Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü - Afete Hazırlık Eğitim Birimi / Hepimiz için ABC Afete Hazırlık El Kitabı - 2005
- Boğaziçi Üniversitesi, Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü Araştırma Raporu - Marla A. Petal, M.S.W. / 17 Ağustos 1999, 03:02, Mw7.4, Depremde Meydana Gelen Ölüm ve Yaralanmaların Nedenleri
- Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü - Afete Hazırlık Eğitim Birimi / Yapısal Olmayan Tehlikelerin Azaltılması Eğitim Programı (YOTA)
- Sivil Savunma Genel Müdürlüğü / Deprem dokümanları - 2004
- Türk Kızılayı / Toplum Liderlerini Teşkilatlandırma Projesi Dokümanları
- Yeryüzü ve Deprem - Boyut Yayın Grubu 2000
- European Centre on Prevention and Forecasting of Earthquakes (ECPFE) / Technical Handbook for Search & Rescue Operations in Earthquakes - 1999
- California Fire Department / Community Emergency Response Team (CERT) Documents - 2000
- Federal Emergency Management Agency (FEMA) / Community Emergency Response Team (CERT) - SM 317 Participant Manual - 2003
- OES California, Governor's Office of Emergency Services - Emergency Supplies Checklist
- AKUT Arama ve Kurtarma Derneği - Ömer Karaca / Engelliler için Deprem Kılavuzu - 2008
- The State of Florida - Family Preparedness Guide
- American Red Cross / Your Family Disaster Plan
- American Red Cross / Your Family Disaster Supplies Kit

- *American Red Cross / Helping Young Children Cope With Trauma*
- *American Red Cross / How Do I Deal With My Feelings?*
- *OES California, Governor's Office of Emergency Services / Tips For Elderly*
- *OES California, Governor's Office of Emergency Services / Preparing Your Family For An Earthquake*
- *OES California, Governor's Office of Emergency Services / Tips For Pet Owners*
- *OES California, Governor's Office of Emergency Services / Tips For Physically Challenged*
- *OES California, Governor's Office of Emergency Services / Earthquake: Duck, Cover & Hold*
- *Federal Emergency Management Agency (FEMA) / Are You Ready?*
- *California Department of Food and Agriculture / Disaster Preparedness For Bird and Reptile Owners*
- *California Department of Food and Agriculture / Disaster Preparedness For Cat & Dog Owners*
- *OES California, Governor's Office of Emergency Services / How to Secure Your Furniture*
- *Institute For Business & Home Safety / Protect Your Home Against Earthquake Damage*
- *Texas Agricultural Extension Service and Hazard Reduction and Recovery Center / Handbook for Emergency Preparation and Response*
- *The Humane Society of the United States / Disaster Preparedness for Pets*
- *American Red Cross / Emergency Preparedness Check List*
- *American Red Cross & Federal Emergency Management Agency (FEMA) / Food and Water in an Emergency*
- *American Red Cross & Federal Emergency Management Agency (FEMA) / Your Family Disaster Plan*
- *American Red Cross & Federal Emergency Management Agency (FEMA) / Your Family Disaster Supplies Kit*

AKUT OPERASYONEL EKİPLERİ

02/02/2009		Kurtarılan		
AKUT Birimleri	Operasyon Sayısı	Kişi	Ex	Canlı Hayvan
1994				
1996 AKUT İSTANBUL	138	396	67	4
1999 AKUT ANTALYA	66	101	12	19
2000 AKUT ANKARA	38	24	3	3
2001 AKUT MARMARİS	52	26	9	16
2002 AKUT BİNGÖL	93	133	25	3
2003 AKUT KOCAELİ	64	29	3	
2004 AKUT OLİMPUS	13	14	4	
2005 AKUT NİĞDE	12	6	2	1
2006 AKUT BURSA	55	6	5	
2006 AKUT İZMİR	5	1		
2006 AKUT BTC	1	1		
2007 AKUT GİRESUN	3			
2007 AKUT TRABZON	4			
2007 AKUT RİZE	20	8	6	
2007 AKUT KAYSERİ	2	1		
2008 AKUT BODRUM	13	2	1	1
2008 AKUT BOZCAADA				
2008 AKUT GAZİANTEP	1			
2008 AKUT BOZUYUK	1			
12 Yılda	517 Operasyonda	748 Kişi	137 Ex	47 Canlı Hayvan